Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 25. Izven Ljubljane 8 vin. V Ljubljani, v petek, 31. januarja 1913. Leto XLI.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 26·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejeman mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
za ostalo inozemstvo . „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . „ 13 „
za trikrat . . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 18 vin.

Poslano:
enostolpna petitvrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bo n.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Dr. Krek o ustanovitvi centralne zadružne blagajne.

V narodno-gospodarskem odseku državnega zbora je podal posl. dr. Krek kot referent o zakonskem načrtu glede ustanovitve avstrijske centralne zadružne blagajne obširno strokovnjaško poročilo, iz kojega posnemamo glavne in najmarkantnejše točke.

Iz predzgodovine.

Misel centralne zadružne blagajne je izprožil že leta 1891. poslanec dr. Steinwender in stavil ponovne predloge leta 1897. in 1899. Finančni minister dr. Korytowski je v tej zadevi sklical enketo leta 1906. Še istega leta je vlada predložila zakon o ustanovitvi centralne zadružne blagajne. Toda predloga je ostala nerešena. Leta 1911. je finančni minister dr. Meyer, ozirajoč se na predloge splošne zveze avstrijskih poljedelskih zadrug in na razne politiške momente, predložil zakon v nekoliko izpremenjeni obliki.

Potreba državne pomoči za razvoj zadružnega kredita.

Naj se tudi smatra zadruga za nekako gospodarsko združitev malih producentov in konsumentov, za nekako asociacijo oseb proti asociaciji kapitala, naj jo tudi imajo za socialno reakcijo proti individualizmu produkcije in pridobitka, ki na novo urejuje in združuje bojne vrste pod geslom: tu zadruga, tam kartel, dejstvo je, da je zadružništvo velikega pomena tudi za državnika. Zadruga je sredstvo proti oderuštvu v denarju in blagu, odpomoč proti odvisnosti malih producentov in konsumentov od velikih dobaviteljev in izposojevalcev. Podlago zadružnega razvoja pa tvori kreditna zadruga. V kapitalistični gospodarski dobi tudi ni kaj drugega mogoče. Gospodarska združitev poljedelcev, rokodelcev, delavcev, torej zadruga, pa ne sme biti v kreditnih zadevah na slabšem, kakor imovitejše osebe ali pa kapitalistne družbe. To zahteva že enakost državljanov. Danes ni država samo pravna družba, ampak pomeni življenjsko skupnost državljanov, ki nanjo država po svoji finančni, trgovski in prometni politiki v vseh gospodarskih pojavih bistveno vpliva. Poleg tega naj pa država tudi slabejšega ščiti. Ker so dejansko zadruge v kreditnem življenju danes na slabšem, kot posamezni kapitalisti ali pa družba kapitalistov, je predvsem država dolžna poskrbeti, da se temu zlu odpomore.

Zadruge in denarni trg.

Dokaz, da so zadruge v kreditnem življenju na slabšem, kot posamezni kapitalisti ali pa kapitalistne družbe, ni težak. Tehnika denarnega prometa je proračunana le za trgovino in industrijo, za kapitalista. Ta si pomaga z menjico, s kontokorentnim prometom pri svoji banki. Zadružnik pa nima drugega, kot svojo zadrugo. Zadruga ima pot do zveze, ponekod, zlasti pri obrtnih in delavskih zadrugah pa niti te poti ni. Nadalna pot do svetovnega denarnega trga je zaprta. Kljub temu, da daje jamstvo zadružnikov, na kojem temelje naše zadruge, pogostokrat večjo varnost, kot pa menični podpis nekaterih trgovcev, tega jamstva banke ne vpoštevajo, in sicer radi tega ne, ker se sme upnik dotakniti tega jamstva šele v slučaju konkurza ali pa likvidacije zadruge. Banka vpraša v takem slučaju le po lastnem premoženju zadruge. To se pa nabere šele tekom let. Revne zadruge, ki potrebujejo kredita, so torej v zelo težavnem položaju. Pruski finančni minister Miquel, ustanovitelj pruske centralne zadružne blagajne, je tedaj po pravici imenoval zadružne organizacije nekak torzo, ki morajo kvišku, da premostijo brezdno med denarnim trgom in malim producentom. Treba torej osebnemu jamstvu zadružnikov pridobiti pot k banki.

Toda sedanja osnova bank, ki so čisto privatna podjetja ter imajo pred očmi le kolikormogoče velik dobiček, je ravno nasprotna stališču kreditnih zadrug, ki služijo splošni koristi. Banke so v zadnjem času postale zelo nevaren konkurent zadrugam, ker skušajo pritegniti k sebi tudi kmetiške in obrtniške stanove. Hranitev vlog, ki jo banke sprejemajo posebno od izseljencev, oškoduje zadružne hranilnice. Nevarnost je tudi v koncentraciji bank, ki kot kapitalistična podjetja gledajo na to, da se polaste denarnega trga.

Zadružni osebni kredit pa tudi lahko nadomesti nesolidni realni kredit, kojega že posledice se poznajo posebno v poljedelstvu. Le na ta način je mogoče v agrarni politiki postaviti meje zadolževanju in vpeljati razdolževanje. Iz teh vzrokov je razvidno, da mora država v prvi vrsti sodelovati pri povzdigi zadružnega kredita. Toda kako?

Zgledi iz drugih držav.

Princip pospeševanja poljedelskega kredita z državnimi denarji, je prvi v Evropi uresničil — Turek, Midhat-paša. Ta je v letih 1864 do 1866 kot guverner donavskega vilajeta (severna Bulgarija) osnoval fond, ki ga je nazval »poljedelsko blagajno«. Iz nje je dajal kmetom posojila, sprejemal vloge proti obrestim in vsestransko podpiral kmetijstvo. Po osvoboditvi Bulgarije je to blagajno prevzela bulgarska vlada in porabila njeno premoženje za ustanovitev »poljedelske banke«, ki je služila povzdigi poljedelstva. Leta 1910. je bila ustanovljena »centralna zadružna banka«, v katero sta morali narodna in poljedelska banka vložiti vsaka po 2½ mil. levov kot temeljno glavnico. Zadruge, ki hočejo stopiti v zvezo z zadružno banko, morajo biti njene članice. Delež znaša 100 levov in daje pravico do 5000 letov kredita. Banka sprejema tudi vloge. Na podlagi posebnega garancijskega fonda, v katerega sta prispevali narodna in poljedelska banka po pol milijona levov, sme banka izdajati obveznice. Bulgarsko zadružništvo je zelo razvito in šteje okoli 800 poljedelskih zadrug, večinoma kreditnih.

Ogrska deželna centralna kreditna zadruga preskrbi svojim članicam denar na sledeči način: 1. temeljni kapital, ki je znašal leta 1911. nad 4,330.000 K, v kojega prispevajo država, razne korporacije in zadruge. — 2. Hranilne vloge, ki se sprejemajo od vsakogar. Leta 1911. je bilo hranilnih vlog za 32,380.000 K. — 3. Menični promet. Menice, ki jih podpisujeta zadruga, ki išče posojila in pa deželna centralna zadruga, eskomptira ponajveč Avstro-ogrska banka. — 4. Zadolžnice, ki jih sme centralna zadruga emitirati.

Srbija ima najmodernejši zadružni zakon iz leta 1898. Vsaka srbska zadruga mora pristopiti k centralni zvezi. Denarno poravnavo in trgovsko centralo oskrbuje »poljedelska glavna zadruga«, ki razpolaga s posebnim fondom, iz kojega daje zadrugam kredit. Četrti del čistega dobička iz državne razredne loterije dobi ta glavna zadruga vsako leto zastonj in prejme še iz državne blagajne letno 50.000 dinarjev. Do 30. junija 1912 je prejela glavna zadruga iz državne blagajne in od razredne loterije 1,964.000 dinarev. Zato lahko preskrbi zadrugam potrebna posojila. Deleži glavne zadr. pa so 100 din. Srbsko zadružništvo je zelo razvito. Glasilo centralne zveze »Zemljoradnička zadruga« je med najboljšimi zadružnimi listi celega sveta. Sedaj imajo na Srbskem 1002 zadrugi.

Francozi skrbe za svoje zadružništvo tako-le: Pri obnovitvi privilegija Francoske banke je bilo postavno določeno, da da banka državi 40 milijonov brezobrestnega posojila. Poleg tega mora izročiti banka državi gotovo kvoto svojega dobička pri eskomptiranju, to je nekako 3 do 5 milijonov letno. Ta denar se porabi izključno za kmetiški osebni kredit, in sicer tako, da ga dobe brezobrestno okrožne blagajne, ki ga posojujejo lokalnim zadrugam z neomejenim porostvom. Zadružni razvoj na Francoskem je delo države, kar sicer ni ravno dobro, toda dejstvo je, da je Francija od leta 1900., ko je začela pospeševati kmetiški personalni kredit, dala zadružništvu 74 milijonov frankov. Kmet ne plačuje nikdar višjih obresti kot 4%.

Nemško zadružništvo je skušalo potom zadružnih central priti do denarnega trga. Poljedelske zadruge same imajo 77 central. Dalje obstoja za celo Nemčijo v obliki akcijske družbe poljedelska centralna posojilnica. Na Pruskem so v svrho pospeševanja zadružnega personalnega kredita leta 1894. z državno podporo ustanovili centralno zadružno blagajno. Država ji je dala spočetka temeljnega kapitala 5 milijonov, ki se je pa do leta 1909. zvišal na 75 milijonov kron. Posli, ki jih zavod vrši, so: obrestna posojila zvezam, pa tudi zadrugam, sprejemanje hranilnih vlog, menična in lombardna opravila. Prvega poletja je znašal denarni promet nad 141 milijonov kron, leta 1904. nad 9800 milijonov, leta 1910. pa že 15.200 milijonov. V poslovanju s centralno blagajno je bilo l. 1910. 52 zadružnih zvez, 744 hranilnic, 495 drugih denarnih zavodov in 198 javnih blagajn. Odkar centralna blagajna posluje, število likvidacij in konkurzov zadrug očitno pada. Pruska centralna blagajna je tudi pri pomožnih akcijah ob priliki elementarnih nezgod uspešno sodelovala.

Razvoj zadružništva v Nemčiji je sploh izvanreden. Meseca junija leta 1912. je bilo na Nemškem 16.774 kmečkih denarnih zavodov, 2417 trgovskih zadrug, 3475 mle-

LISTEK.

Roža sveta.

Angleški spisal H. R. Haggard.

(Dalje.)

XX. POGLAVJE.

Sreča Hasanove zvezde.

Uro pozneje je bilo videti stotnika Abdullaha, ko je malomarno korakal proti šotoru, kjer sta brata spala. Komur bi bilo do opazovanja, bi bil še nekaj drugega videl pri medli mesečini, ker sta vihar in ploha že pojenjala. To je bil debeli evnuh Mesrour, ki se je plazil za njim, zavit v črn plašč iz kameline dlake, kakor so jih nosili služabniki od tabora in se spretno skrival. V zatišju skrit je videl Abdullaha stopiti v šotor. Mesrour je še počakal, da je oblak zakril mesec, potem pa je stekel k šotoru, se vrgel na severni strani na zemljo, obležal kakor kak pijanec ter prisluškoval z ušesi in usti. Ali debelo platno je bilo skozinskoz premočeno in vrvi pa naokoli izkopani jarek mu niso dovoljevali, da bi položil glavo bližje, ne glede na to, da ni bil človek, ki bi rad ležal v vodi. Vrh tega so znotraj tako tiho govorili, da je mogel vjeti le posamezne besede, kakor: vrt, zvezda, princezinja.

Te besede so se mu pa zdele tako važne, da je naposled zlezel pod vrvi in v jarek z vodo; mraz ga je tresel, a vztrajal je in naredil z nožem prerez v napeto platno. Nato je položil nanjo oko, a pri tem je prišel do spoznanja, da mu ni mnogo pomagalo, kajti v šotoru ni bilo luči. A v temi so bili ljudje, ki so govorili.

»Pa dobro,« je dejal nek glas, bil je glas enega izmed bratov, dasi ni mogel razločevati katerega, saj se je zdel celo onim isti, ki so ju dobro poznali. »Pa dobro, potem je stvar v redu. Jutri ob dogovorjeni uri pripelješ princezinjo na določeni kraj preoblečeno, kakor si povedal. V plačilo za to uslugo ti izročam Hasanovo srečo, ki bi jo tako rad imel. Vzemi dragulje pa priseži, da storiš vse, kakor dogovorjeno, sicer ti ne prinese sreče; ubijem te namreč pri prvi priliki, ko se srečava — prav gotovo in brat tudi.«

»Prisegam pri Alahu in njegovem preroku,« odgovori Abdullah s hripavim, tresočim glasom.

»Zadostuje in pazi, da prisego držiš. Sedaj pa odtod, ni varno, če bi se dalj časa mudil tukaj.«

Nato se je začul glas nekega človeka, ko je zapuščal šotor. Oprezno je šel naokoli, se ustavil, odpri dlan, da se prepriča, da ga niso ukanili v temi. Mesrour je obrnil glavo, da bi tudi on kaj videl in je opazil medel sij draguljev, ki si jih je tudi on tolikanj želel. Pri tem pa je zadel z nogo ob kamen; kakor bri trenil, je Abdullah pogledal na tla in videl nekega mrtvega ali pijanega človeka pred svojimi nogami. S hitro kretnjo je skril dragulje in jo mahnil dalje. Naenkrat pa se je premislil, da bi bilo dobro, če bi se prepričal, ali je bil ta človek v resnici mrtev ali je le spal; zbok tega se je obrnil, s silo sunil mirno ležečega Mesroura in obrnil na hrbet. Trikrat je tako storil in pripravil evnuha v smrtni strah.

»Dozdevalo se mi je, da sem ga videl premikati se,« je zamrmral Abdullah« po tretjem sunku. »Najbolje pa bo, če se dodobra prepričam,« in odprl je noževo klino.

Če bi ne bil Mesrour od groze kakor okamenel, bi bil zakričal, na srečo pa ga je Abdullah trikrat zabodel v debela meča, predno je prišel zopet do glasu. Z naporom je Mesrour tudi to prenesel, dobro vedoč, da bi naslednji sunek veljal njegovemu srcu, če bi pokazal količkaj življenja v sebi. Abdullah je nato v prepričanju, da je ta človek ali mrtev ali pa nezavesten, obrisal nož v oblačilo svoje žrtve in odšel dalje.

Nedolgo potem je šepal tudi Mesrour proti sultanovemu bivališču; bil je ves divji od jeze in bolečin ter venomer prisegal maščevanje.

Še tisto noč so prijeli Abdullaha ter ga dali na tezalnico. V svojih mukah je priznal, da je bil v šotoru bratov in da je dobil od enega izmed bratov dragulje, ki so jih našli pri njem, kot podkupnino, da pripelje princezinjo do nekega vrta zunaj tabora. Navedel pa je drug vrt. Ko so ga nadalje vprašali, kateri oboh bratov ga je podkupil, je izjavil, da ne ve, ker imata podoben glas in je bila v šotoru tema, da pa je bil mnenja, da je bil samo en človek notri — koga drugega ni niti slišal niti videl. Povedal je tudi, da ga je v šotor povabil nek Arabec, ki ga še nikoli ni videl. Tedaj se je onesvestil in zaradi tega so ga na Saladinovo povelje odnesli nazaj v ječo do jutra.

Ko je jutro napočilo, je bil Abdullah mrtev; ker si ni želel nadaljnjega mučenja, se je požuril in se obesil. Poprej pa je še napisal na zid s kosom oglja:

»Želim, da prinese ta prokleta Hasanova zvezda, ki me je zapeljala, drugim boljšo srečo, Mesrourovo dušo pa naj vzame pekel.«

Tako je mrmral Abdullah, ki je bil tako zvest kakor je le mogel biti v takem hudem položaju; izdal ni namreč niti Masude niti svojega sina, ki sta bila oba zapletena v naklep in je izpovedal, da je bil samo eden bratov v šotoru, dasi je dobro vedel, da sta bila oba in kdo izmed njiju je govoril ter mu dal dragulje.

Tisto jutro navsezgodaj sta brata, ki sta ležala brez spanja, začula glasove pred šotorom, in ko sta šla pogledat, kaj da je, sta opazila, da je šotor

karskih in 3360 drugih zadrug poljedelskega značaja. V Zvezne zadruge so vložile v 1911 letu denarne zadruge 309,510.000 mark in dobile posojila od Zvez za 302 milijona 678.000 mark. Razven Prusije podpirajo zadruge tudi druge države, kakor: Bavarska, Saška, Virtenberška, Meklenburška, Pfalca Oldenburg itd. Zadružne zveze dobivajo iz državnih sredstev denarne podpore, brezobrestna ali pa po nizkih obrestih posojila, ki znašajo več milijonov na leto.

Italija je do zadnjega časa iz državnih sredstev prav bogato podpirala zadružne zveze. Zadnje čase se je ustanovila zadružna centralna blagajna, h kateri je prispevala država 10 milijonov lir.

Portugalska daje zvezi vinogradnikov do 5 milijonov garancije. Rumunija daje centralni blagajni, v kateri so združene vse posojilnice, 20 milijonov frankov na razpolago. Vsak tretji kmet na Rumunskem je član kake posojilnice. V Egiptu se je ustanovila leta 1902. za male kmete, Felahe, agrarna banka, ki je pod nadzorstvom finančnega ministra. Država plača upravne stroške, daje letne podpore in še garantira banki 4,20.000 frankov posojila po 3%. Obrestna mera znaša sedaj 8%.

Ta pregled nam jasno kaže, da je načelo, da je treba osebni kredit, osobito na zadružnem polju z državnimi podporami in zakonitimi naredbami pospeševati, povsod zmagalo.

Naša predloga.

Naša centralna blagajna, ali kakor ji sedaj pravimo »Splošen krediten zavod«, naj bi imela po vladnem določilu obliko zadruge. Država prispeva k ustanovitvi 6 milijonov kron. K upravnim stroškom naj plačuje vlada skozi pet let po 100.000 kron. Nadaljni ustanovni kapital naj vplačajo člani, med katere so v prvi vrsti vštete zadružne zveze in drugi osebnemu kreditu služeči zavodi splošno gospodarskega značaja, katere bo uprava kot člane sprejela. Centralna blagajna bo izdala na podlagi posebnega garancijskega fonda tudi zadolžnice, ki smejo doseči desetkratni znesek garancijskega fonda.

Ravnateljstvo obstoji iz ravnatelja, ki ga potrdi cesar na predlog finančnega ministra in iz dveh podravnateljev, ki ju imenuje poljedelski in minister za javna dela, in iz dveh članov, ki ju odpošle ob občnega zbora izvoljeni generalni odbor.

Sklepne opazke.

Centralna zadružna blagajna ne pomeni nobenega konkurenčnega zavoda proti bankam, ampak pospešuje samo osebni kredit na zadružnem polju, ki bo omogočil zadrugam pot do javnega denarnega trga. To in nobena miloščina od strani države nasproti zadrugam, niti razširjenje subvencijskega zistema, ampak pomeni preje poskus ozdravitve tega zistema, ki je v naši državi v resnici zelo potrebna. Tudi ne pomeni kakega daru nasproti agrarcem; gre se tudi za druge stanove, poglavitno pa za zadruge, da bodo mogle biti v denarnem prometu deležne onih ugodnosti, katere že zdaj uživa trgovski in industrijski svet. To ni nobena protekcija zadružništva od strani države, ampak samo izpopolnitev dolžnosti, da se uvede v denarnem prometu pravna enakost.

Vsled ustanovitve centralne blagajne se bodo tudi obrtne in delavske zadruge združile v zveze in se bodo na znotraj okrepile. Strogo nadzorstvo pri dajanju kredita bo imelo za posledico, da bodo izginili vsi nezdravi pojavi na zadružnem polju. Ugovor, da utegne centralna blagajna omejiti samoupravo zadrug in zadružnih zvez, ne drži, tudi tedaj ne, ko bi bila centralna blagajna čisto državen zavod in in bi bil pristop k nji obvezen. Centralna blagajna itak suponira lokalne avtonomne zadruge in zveze. Podružnic ne more imeti: njene podružnice so zveze.

Zadruge, oziroma zadružne zveze morajo tudi sedaj pri bankah kredit iskati. In to ogrozuje njihovo avtonomijo. Ustanovitev centralne blagajne pa ravno varje avtonomijo zadrug nasproti bankam in javnemu denarnemu trgu. Da pridemo v tem vprašanju na jasno, pripomnim sledeče:

Pomanjkovanje denarja čutijo zadruge v onih deželah, kjer je zadružništvo še v začetkih in kjer ni zadružna misel in disicplina še dovolj močna. Nadalje v onih krajih, kjer je razvoj naturalnega v denarno gospodarstvo (Istra in Dalmacija) še zaostal, in končno v deželah, kjer industrija hitro napreduje. Kot značilen zgled navajam Zadružno Zvezo v Ljubljani. Večina zadrug na slovenskem ozemlju je pri njej včlanjenih in ima izključno značaj malega narodnogosopdarskega značaja. Ali od 12 milijonov K vlog v letu 1912., ki jih imajo naložene v Zadružni Zvezi, so vzele samo 6½ milijona kron posojil, dočim so se morale zveze v deželah z naturalnim gospodarstvom in hitro napredujočo industrijo zateči pod najneugodnejšimi pogoji k bankam.

Čisto napačno je, če kdo trdi, da bo imela centralna blagajna pomen samo za nekatere dežele. Nobene zveze ni, ki bi ne prišla lahko v položaj, da bo pomoči centralne blagajne potrebovala, kakor ni nobene, ki ne bi imela vsaj indirektne koristi od nje.

Avstrijsko zadružništvo je jako narastlo. Koncem leta 1910. je bilo že 30 zadružnih zvez z 10.240 kmečkimi zadrugami, ki so imeli 518,301.650 K prometa. Gre se torej za veliko narodno premoženje, katerega mora centralna blagajna zboljšati. Najboljši možje izmed naroda se trudijo na tem polju in njih plačilo je samo zavest, da stoje v težkem boju proti samoobljubju in oderuštvu na strani slabejših. Na podlagi teh žrtev imajo pravico zahtevati od države, da se spomni svoje dolžnosti nasproti zadugam.

Državni zbor.

Dunaj, 30. januarja 1913.

Proti nalezljivim boleznim.

Danes sta govorila še glavna govornika Habermann in dr. Adler. Oba sta kot socialna demokrata zagovarjala načrt zakona in le obžalovala izpremembe, ki morejo olajšati bremena občinam. Četudi ne moremo z njima soglašati, vendar razumemo stališče socialnih demokratov. Ti zastopajo izključno le delavske koristi. In ravno za delavske družine, ki nimajo svojih domov, so nalezljive bolezni največja nesreča. Vse to pripoznamo. Toda res je tudi, da revne kmečke družine na deželi niso na boljšem, ker nimajo na razpolago brezplačne zdravniške pomoči. Glavni pomislek za nas pri tem vprašanju pa je, da morejo oblasti ta zakon izrabljati za nečuvene šikane in kazni. To je priznal tudi Habermann, a se tolažil, da stvar ne bode tako huda. To je vedno stara pesem socialnih demokratov. Vedno so pripravljeni glasovati za višje plače svojih volilcev, toda skrb za pokritje stroškov dosledno prepuščajo drugim. To opazujemo zopet sedaj v finančnem odseku. Z vso silo so dražili uradniške plače. Ko pa hoče finančni odsek zagotoviti potrebno pokritje, ustavljajo se vsem predlogam. To stališče je seveda najbolj popularno, ni pa lojalno.

Dr. Adler pa je vzel na piko poljskega grofa Lasockega, ki je zagovarjal v odseku in včeraj v zbornici milejše določbe. Pomiloval je kmečke volilce, češ, da njihovi poslanci uganjajo demagogijo, ker se ne morejo sprijazniti s kleščami tega načrta. Ko pa bi dr. Adler zastopal kmečke občine, gotovo bi prekosil grofa Lasockega s svojimi predlogi. Vsakdo sam najbolje ve, kje ga čevelj žuli.

Tudi vlada zagovarja svoj načrt. To je vse lepo, ako hoče vlada imeti vse mogoče naprave proti nalezljivim boleznim. Ni pa dosledno, ako hoče ona samo ukazovati, avtonomnim korporacijam pa prepušča skoraj vsa bremena in odgovornost. Županstva morajo že doslej izvrševati razne posle za vlado v prenešenem delokrogu brez vsake odškodnine. Sedaj hoče vlada še to breme naložiti občinam in posredno tudi deželam, ki bi morale vsaj potrojiti število okrožnih zdravnikov, da bi zasledovali od koče do koče vse sumljive slučaje nalezljivih bolezni. To morejo storiti bogate dežele in večja mesta, ne pa revne kmečke občine, ki že komaj dihajo pod težo raznih bremen. Ako hoče vlada preganjati tudi hripo, dobro, naj stori s svojimi organi.

Zbornica je sklenila dve važni izpremembi načrta, da se kazni znižajo, ako v načrtu naštete osebe niso o pravem času naznanile nalezljivih bolezni, in da dobe do 60 odstotkov odškodnine revne osebe, ki so vsled nalezljivih bolezni izolirane in ne morejo na delo. Načrt zakona je bil sprejet v drugem branju z večino glasov. Ker pa je poročevalec dr. Michl takoj zahteval tretje branje, je predsednik odredil glasovanje o nujnosti predloga. Za nujnost pa je potrebna dvetretjinska večina navzočih poslancev. Za nujnost pa je glasovalo le 169 poslancev, proti nujnosti 107. Zato se bode vršilo tretje branje šele v prihodnji seji.

Poslovodje in nadzorniki v tobačnih tovarnah.

Zbornica je nato po kratki razpravi sprejela naslednje resolucije: Vlada naj čimpreje predloži načrt zakona, ki naj določa: 1. Po enoletni preizkušnji naj se pazniki v tobačnih tovarnah izločijo iz delavstva kot »državni uslužbenci c. kr. avstrijske tobačne režije« z letno plačo 1000 kron in aktivitetno doklado. 2. Po dveletni službi kot pazniki naj se imenujejo za poslovodje z značajem in naslovom poduradnikov. 3. Pazniki naj dobe službeno obleko, vsako leto osem dni dopusta in znižane vozne cene na železnicah. 4. Poslovodje naj se imenujejo za poduradnike in se jim plače zvišajo na dve leti. Za ključavničarje in elektrotehnike naj je najnižja plača 1600, najvišja 2400 K, za mizarje 1400 do 2200 kron, za druge 1200 do 2000 kron z aktivitetno doklado, ki se vštevaj v pokojnino. Službena doba naj traja 35 let. 5. Pokojnine vdovam naj se zvišajo vsaj na 600, vzgojnine sirotam na 120 K. 6. Nedelje in prazniki so za paznike prosti dnevi, čezurno in ponočno delo se plačuj z eno krono 20 h za uro. 7. Pazniško osobje naj do 10 let službene dobe dobiva letno 8 dni dopusta, v drugem desetletju 14 dni, pozneje 21 dni; dijete naj se zvišajo na 10 kron, tajna kvalifikacija naj se odpravi.

To so predlogi odseka. Vlada, oz. finančno ministrstvo pa ima svoje pomisleke, ki bodo več ali manj odločevali pri sestavi zahtevanega zakona.

V razpravi je poslanec Gostinčar utemeljil resolucijo, naj se vratarji (portirji) uvrste v kategorijo poslovodij. Resolucija je bila sprejeta.

Prihodnja seja bo dne 10. svečana. Med tem časom bodo zborovali razni odseki; naivažnejšo nalogo ima finančni odsek.

NOTRANJE POLITIČNE ZADEVE.

Iz državnozborskih odsekov. — Trgovinske pogodbe z balkanskimi državami. — Službena pragmatika srednješolskih učiteljev.

Finančni odsek je včeraj razpravljal o drugi skupini osebno - dohodninskega davka. — Socialno politični odsek je sklenil, da naj se delavske knjižice odpravijo in nadomeste z legitimacijami. — Proračunski odsek je sklican k seji v četrtek. Razpravljal bo o laški fakulteti. — Resortna ministrstva proučujejo vprašanja, ki pridejo pri sklepanju trgovinskih pogodb z balkanskimi državami v poštev. — Parlamentarni specialni komisiji je predložila vlada zakonski načrt o službenem razmerju državnih učiteljev na srednjih in nižjih učnih zavodih (učiteljska službena pragmatika). Predloga izpopolnjuje splošno službeno pragmatiko državnih uradnikov in smatra za učitelje v smislu postave ne glede na spol sledeče kategorije učiteljev in učiteljic na srednjih in nižjih državnih učnih zavodih: 1. pravi učitelji, profesorji, ravnatelji in načelniki; 2. začasni učitelji; 3. suplenti in asistenti. O nastavljanju veljajo splošna določila za drž. uradnike. Suplenti in asistenti se nastavijo vedno toliko časa, kolikor časa jih potrebujejo, a vsaj do konca tekočega semestra. Določila o poizkusnem trieniju se odpravijo. Asistenti na obrtnih učnih zavodih se nastavijo vedno na dve, v izrednih slučajih na tri leta. Po prvih dveh službenih letih se lahko suplent iz službe odpusti, če nima sposobnosti za imenovanje, po preteku 2 let pa le disciplinarnim potom. O učiteljih kakor tudi o suplentih in o asistentih se vodijo tekoče kvalifikacijske razpredelnice. Predloga obsega tudi nova določila o obnašanju. § 25. določa: Učitelj mora tako v šoli kakor tudi izven šole varovati ugled svojega stanu in mora vedno postopati tako, kakor to zahteva disciplina in se mora vsega izogibati, kar bi lahko kratilo spoštovanje, zaupanje in koristi šole. Kršenje dolžnosti se disciplinarno zasleduje. Kazni so redovne kazni (posvarilo in denarne globe do 100 kron), nadalje disciplinarne kazni (ukor, izključitev od povišanja plač in remuneracij, znižanje plače, vpokojitev z znižano pokojnino in odpust iz službe).

BOJ ZA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO NA ANGLEŠKEM.

Ob slovesnostih v Londonu, kjer so podelili častno meščanstvo angleškemu ministrskemu predsedniku Asquithu, so nastali veliki izgredi. Ko je Asquith odgovarjal na neko nanj stavljeno vprašanje, so ga sufragetke burno prekinjevale. Neko žensko so iz dvorane odstranili, ker je Asquithu zaklicala, da je izdajalec. Ko so jih pričeli odstranjevati, jih je hotelo več poskakati z galerije, kar so komaj zabranili.

Goljufije v puljski občinski upravi.

V razpravi dne 30. t. m. so nadaljevali zaslišanje z obtožencem Galantejem, ki pripoznava svojo krivdo in opisuje, kako da so goljufali in ponarejali. Opisuje tudi prizore, ki so se odigravali, ko je prišel vladni zastopnik v občinski urad in ko je zapustil občinski svet. Njega in ostale obtožence je to naravnost presenetilo. Galante se je branil, da izroči blagajno in so ga zato odstavili. Ko so ga poslali v računski urad, da zaključi registre, je s svojimi sokrivci porabil priložnost in izpremenil še več številk.

Ko je neki zagovornik pripomnil, da niso obtoženci krivi, marveč da so le žrtve višjih oseb, je odgovoril drž. pravdnik, da se je tudi proti bivšemu županu v Pulju, dr. Varetonu in proti občinskemu svetniku Petritschu uvedla preiskava zaradi uradnega poneverjenja in zaradi zlorabe uradne moči.

Obtoženec nadalje izpove, da če so je župan podal kot zasebnik h kongresom, k pogrebom itd. in na poletne počitnice, si je vedno pustil velike vsote iz občinske blagajnice nakazati. Občinska blagajna je celo za župana plačevala račune za smodke in za druge stvari, ki jih je kot zasebnik potreboval. Kot odvetnik puljske občine je predlagal pretirano visoke račune. Zaslišanja z Galantejem včeraj še niso končali in ga bodo danes nadaljevali.

Pred novo vojsko.

Turčija je zdaj velesilam na njihovo noto vendarle odgovorila. Odgovor je veliko bolj krotak nego je bilo spričo bombastičnih izjav mladoturških pustolovcev pričakovati. Turčija vztraja le na **onem delu Odrina, kjer se nahajajo svetišča kalitata** in prepusti usodo egejskih otokov več ali manj velesilam.

Iz tega se razvidi vsa **frivolnost mladoturškega prevrata.** Odgovor sedanje vlade se namreč bistveno ne razlikuje veliko od onega, ki ga je nameravala dati prejšnja vlada. Čemu sedaj preobrat v vladi? Da je par pofrancozenih in ponemčenih frazerjev došlo zopet do vladnih jasli, iz katerih se da še marsikaj pobrati.

Toda balkanske države so premirje že odpovedale. Bilo bi pač mogoče, da se premirje zopet napove, **toda to ni izlepa več mogoče.** Turki bi pogajanja itak zopet le zavlačevali, ker Bulgarom ni samo do Odrina, marveč tudi do cele meje, ki je v celem svojem obsegu še dvomna. Ljudstvo pa zahteva, da se stvar hitro konča, ker leže polja doma neobdelana in preti lakota. Sicer pa se balkanska zveza lahko sklicuje na to, da so se velesile že angažirale za to, **da se ves Odrin Bulgariij odstopi** in se dajo le nekake ustavne garancije za varstvo sultanskih grobov.

Končno pa bi bile balkanske države nespametne, da bi ne posegle zopet po orožju, ki jim, če ne drugega, pa gotovo prinese nagli mir — mogoče pa še več.

Da je zopetni izbruh vojske več kot verjeten, dokazuje predvsem **tozadevna odločna izjava Daneva,** ki svoje besede zelo tehta. Velesile naj se torej le s Turčijo pogajajo dalje, zadnjo besedo bo le imel meč.

Mi spremljamo novi boj, ki je na obzorju, z gorko željo, da naši slovanski brat je zopet proslave krščansko orožje in zadajo gnilemu osmanstvu v imenu tolike še nemaščevane nedolžne slovanske krvi zadnji udarec!

TURŠKI ODGOVOR VELESILAM. TURČIJA ZELO POPUSTILA.

Carigrad. Opoldne dne 30. t. m. je prejel turški zunanji minister na avstro-ogrsko poslaništvo, da izroči noto. Kar se približa ministrovemu avtomobilu neki častnik, brat velikega vezirja, ki je dve uri pred poslaništvom nanj čakal in mu je nekaj besedi rekel. Minister se je takoj **vrnil** na Porto. Zdi se, da se je nota zopet nekoliko **izpremenila.** Nekaj minut prej je bil obiskal veliki vezir sam mejnega grofa Pallaviciniia.

---

obdan od telesnih stražnikov Saladinovih.

»Naklep je odkrit,« reče Godvin Wulfu. »Brat, ne priznaj ničesar, četudi naju mučijo, da še drugi ne umrjejo z nama.«

»Ali se hočeva boriti?« vpraša Wulf, ko sta si nadevala oklepe.

»Ne, saj bi nama nič ne pomagalo, če bi nekaj vrlih mož usmrtila.«

Tedaj stopi v šotor častnik, ki ukaže, da mu izročita meča pa gresta z njim k Saladinu; zagovarjati se morata proti neki obtožbi, drugega ni hotel povedati. Odšla sta kot ujetnika; po kratkem čakanju so ju odvedli v veliko sobo v Saladinovem šotoru. Kmalu pride sultan in z njim razni emirji in tajniki. Pripeljali so tudi Rozamundo, ki je bila zelo vznemirjena, in z njo Masudo, mirnega obraza kakor vedno.

Brata sta se jim priklonila, a razjarjeni Saladin se ni zmenil za pozdrav. Saladin ukaže tajniku, da prečita obtožbo, ki je bila zelo kratka. Njena vsebina je bila načrt bratov, kako bi odpeljala balbeško princezinjo.

»Kje pa so dokazi proti nama?« vpraša Godvin drzno. »Sultan je pravičen in obsodi le dokazano krivdo.«

Sultan zopet namigne tajniku, ki je prebral besede Abdullahove. Zahtevala sta, da bi sama izpraševala tega stotnika, izvedela pa sta, da je že mrtev. Nato so prinesli evnuha Mesroura; radi rane, ki mu jo je Abdullah prizadejal, ni mogel hoditi. Izjavil je, kako je imel Abdullaha na sumu, šel za njim in ga slišal govoriti z enim izmed bratov v šotoru in ga pozneje videl z dragulji v rokah.

(Dalje.)

Carigrad. Turčija je izročila odgovor na noto velesil avstro-ogrskemu poslaniku, mejnemu grofu Pallaviciniju, dne 30. t. m. ob pol 5. uri popoldne.

Pariz. »Agence Havas« objavlja vsebino turške note na noto velesil. Nota obsega štiri pole in je zelo zmerno sestavljena. Bistveno obsega: Porta vztraja na tem, **da obdrži oni del Odrina, kjer leže sveti kraji mohamedancev; pripravljena je pa, da odstopi ozemlje ob desnem bregu reke Marice.** Glede na Egejske otoke želi Turčija, **da obdrži iz strategičnih razlogov suverenitetno nad tistimi otoki, ki leže blizu turškega obrežja.** Velesilam Turčija prepusti, da določijo tem otokom obliko vladavine. Turčija vzame na znanje obljubo velesil, da hočejo Turčijo v razvoju dežele podpirati. Končno se nota še enkrat peča z verskimi in zgodovinskimi razlogi, ki jo silijo na to, da obdrže oni del Odrina, kjer se nahajajo Turkom sveti kraji, a izjavi, da je pripravljena **podreti utrdbe.**

BULGARIJA NE ODJENJA!

London. Zastopnik »Reuterjevega« urada je dr. Daneva obvestil o naznanjeni vsebini turškega odgovora. Dr. Danev je nato izjavil: **Izjavljam v imenu vseh zveznih odposlanikov, da odgovor Turčije ni tak, da bi tvoril temelj za nova pogajanja. Izjavili smo, da se mora Odrin in Egejski otoki odstopiti in če se to ne zgodi, se pogajanja ne obnove. Odstop se mora izvesti, še preden se prične vojska nadaljevati.** Prvi strel, ki pade, naše pogoje izpremeni. **Odločno izjavljam, da se odgovor ne more sprejeti.** Dr. Danev se je, preden je to izjavo podal, **posvetoval s sirom Edvardom Greyem.**

Berolin. Diplomatični krogi, ki so o smotrih bulgarske vlade dobro poučeni, **ne dvomijo, da vojska zopet izbruhne.** Začetkom nove vojske se velike operacije pri Čataldži ne pričakujejo, ker hočejo zavezniki predvsem **Odrin** osvojiti. Zavezniki so popolnoma edini in bodo kakor dozdaj tudi nadalje vojsko **skupno vodili.** Spor z Rumunijo ne bo izbruhnil, še manj naj se pa Turki zanašajo na vojsko med Rusijo in Avstrijo. **Mednaroden položaj v Evropi je zelo ugoden** in je gotovo, da tudi drugi del vojne ostane na Balkan omejen.

VOJNE PRIPRAVE.

Dunaj. Tukajšnje bulgarsko poslaništvo je dobilo 30. t. m. sledečo brzojavko iz Sofije: Danes ob 7. uri zvečer se je odpovedalo premirje, tako da se 21. januarja po starem kolegarju, **to je v ponedeljek 3. februarja 1913 ob 7. uri zvečer pričnо zopet vojne operacije.** Glavni stan je izdal povelje, po katerem se tuji vojaški atašeji in vojni korespondenti ne puste na bojišče in se jim ne da dovoljenje, da smejo po Bulgariji prosto potovati.

Solun. V nedeljo sta pripeljala dva grška parnika iz Marseilla vojni materijal, ki ga je **Srbija** nabavila. Grška parnika sta pripeljala 120 brzostrelnih topov, 800 ton pušk in streliva za topove in 600 ton drugega vojnega blaga. Ves materijal se je odposlal po železnici iz Soluna v Srbijo.

Inomost. Na tukajšnji kolodvor se je pripeljalo veliko francoskih topov, ki so določeni za **rumunsko armado.** Topovi se nujno v Rumunijo odpošiljajo. Zadnji teden se je peljalo čez kolodvor v Inomostu 15 baterij gorskih in trdnjavskih topov.

BALKANSKA ZVEZA JE SLOŽNA.

London. Venizelos izjavlja, da so vse špekulacije na neslogo med zavezniki zgrešene. Med premirjem se je edinost med balkanskimi državami še utrdila. Zavezniki niso držali rok križem. **Združeni generalni štab je izdelal vse načrte za nadaljevanje vojne.** Turčija je ravnala tako, da je morala izzvati novo vojno, in zdaj se zavezniki ne bodo dali več ustaviti. Vojna se lahko zaključi tem, da bo zadnji Turek izgnan iz Evrope.

KAJ SE GODI PRI ČATALDŽI.

Pariz. »Matin« ima iz Carigrada poročilo, da se opazuje v vojaških vrstah, odkar je Mahmud Šefket prevzel vlado, velika razburjenost in se množe pri Carigradu krvavi prizori. Vesti o prevratu na Visoki Porti so došle v tabor pri Čataldži ponoči od četrtka na petek. Takoj nato so se sešli častniki, pripadajoči vojaški ligi, pri Faud paši in so sestavili sporočilo za velikega vezirja, od katerega so zahtevali, da **kaznuje morilce Nazima, ki je bil baje po smrti zadet še z 32 sunki bodal,** ter da demisijonira z vsem kabinetom. Ali ko so čitali načrt tega spisa, so udrli v sobo **mladoturški častniki z revolverji v rokah** in so zahtevali, da se **liberalni oficirji razidejo. Vnel se je divji boj, v katerem je bilo 42 častnikov deloma ubitih, deloma pa ranjenih.** Liberalni častniki so potem razdelili med vojaštvo razglase, v katerih so bili opisani razlogi umora Nazim paše in vojaki pozvani, naj strmoglavijo Mahmud pašo in mladoturke. Zaradi teh reči je bilo mnogo vojaških sestankov, vsled katerih so bili krvavi spopadi neizogibni. Mnogo ranjenih so pripeljali z železnico in z avtomobili v Carigrad, več kakor 180 pa v Sv. Štefan. Cirkaški bataljoni, ki so pristaši ubitega Nazima, prisegajo, da bodo maščevali njegovo smrt. Mladoturški komite je zaradi krvavih dogodkov pri Čataldži sklical izredno sejo, na kateri je sklenil poslati Talaat bega in Enver Bega v tabor, da pomirita vojaštvo in poiščeta hujskače. Toda zaradi groženj, ki sta jih dobila, **sta zadnjo uro odpovedala potovanje.** Komite zahteva zdaj od vlade, da najde sredstva za pomirbo vojske. — Uporno gibanje, ki se je pojavilo pri Čataldži, je razširjeno tudi med drugimi četami. V Anakoj Ravaku ob vhodu v Črno morje je dobilo tak obseg, da so morali **razorožiti čete in jih nadomestiti z drugimi.** Tudi v Dardanelah se trdi, da se razširja resen upor. — »Corriera della sera« javlja po pariškem »New York Heraldu« da se **potrjujejo vesti o krvavih dogodkih v turški armadi pri Čataldži.** Demoralizacija vojske pri Čataldži in čet okrog Carigrada se tako širi, da se je bati notranje vojne. Vojaki iz trapecunškega kraja vprašujejo glasno, kje je Nazim paša skrit in ne verjamejo, da je mrtev. Rekruti iz Anatolije, ki so v Peri in v azijskem Skadru, odkrito rebelirajo in zahtevajo, da jih pošljejo domov. — »N. Y. H.« javlja dalje, **da se je 15.000 Cirkasov uprlo** in je prišlo do velikega prelivanja krvi. Tudi med četami, ki tabore ob Dardanelah, so se zgodili veliki neredi. Jasno je, da morajo zavezniki izrabiti sedanji moment, če hočejo nadaljevati vojno. — Veliki vezir je izdal proklamacijo, v kateri roti vojake, da naj zaupajo vladi, ki bo znala ohraniti Odrin in ščititi vojaško čast ter vitalne interese turškega naroda. — Enver beg je prosil velikega vezirja, **naj ga premesti zopet v Berolin.**

Berolin. Semkaj so došla poročila iz Čataldže, ki trdijo, da so vesti o uporu med turško armado zelo pretirane.

MNENJE AVSTRIJE.

Dunaj. »Fremdenblatt« danes izvaja: V sicer še negotovem, a vsekakor mogočem slučaju, da se vojska na Balkanu zozet prične, **ostanejo velesile, če vsa znamenja ne varajo, mirne opazovalke vojske.** Strah, da bi se pojavila med njimi še silovitejša interesna nasprotstva, kakor ona bojujočih se strank na Balkanu, se umika upanju, **da koncerta velesil izbruh vojne ne bo motil.**

BOJ ZA SKADER.

Cetinje. Dne 29. t. m. sta turška pehota in artiljerija napadli tiste črnogorske postojanke, ki so jih Črnogorci 28. t. m. iztrgali Turkom. Po boju, ki je trajal pet ur, so se Turki z velikimi izgubami umaknili. Črnogorske izgube znašajo 2 mrtva in 8 ranjenih.

ALBANSKO VPRAŠANJE.

Peterburg. »Börsenzeitung« objavlja razgovor z nekim dobro informiranim ruskim diplomatom, ki je izjavil, **da je Rusija zadovoljna s priklopitvijo Skadra in Janine (?) bodoči Albaniji** in da bi položaja nič ne izpremenilo, četudi bi Črnogorci Skader in Grki Janino osvojili. Glavne naloge ruske diplomacije so, da se koristi Slovanov spravijo v soglasje s koristmi velevlati, da se izognejo evropski zapletljaji in da se lokalizira morebitna nova vojna na Balkanu.

Dnevne novice.

+ **Velegonja proti »Slovencu.«** Katoliški slovenski narod je po svoji tradiciji protiturški. To pri narodu, ki je bil najmanj dve stoletji izpostavljen napadom turških band, tudi ni drugače mogoče. Kdor je prebral tozadevni dr. Grudnov spis v zadnjem »Dom in Svetu«, se ne bo čudil, če naš narod, ki so mu Turki poklali toliko tisoč sinov, jih v sužnjost odganjali in našo zemljo opustoševali, turško pleme do dna duše sovraži. Smo pa tudi kristjani in smatramo boj proti izlamu kot pravi boj za višjo kulturo, ki se ne more drugače končati nego tako, da se ostanki Ertrogulovih hord vržejo nazaj do mongolskih puščav ali da izhirajo. Tako je ta problem umevala krščanska Evropa, tako so ga umevali papeži katoliške cerkve, tako Peter Amijenski in vsi, ko so na saracenskih tleh padli za to idejo. Zato je v resnici žalostno, če celo listi, ki se pišejo v lepem hrvatskem jeziku, nimajo v sedanjem trenotku, ko se oživljajo najlepši ideali krščanstva na vzhodu, boljšega opravka nego da sramote slovanski narod, ki je z nami po krvi in jeziku eno, ki skupaj z Bulgari in Grki zadaja zaduje udarce turkmenski pasmi, gnjili do jedra. Arabci, Sirci, Armenci, vsi so veseli, da propade osmanstvo, ki jih je vedno le tlačilo, pa naj bi ne bili Slovani! Srbi in Bulgari so imeli cvetočo kulturo, ki so si jo priborili v boju zoper Byzanc, eni so stali že pred Drinopoljem, drugi — bil je Dušan Veliki — je bil pred Solunom, ko so začeli gomazeti nomadski roparji iz Male Azije proti Evropi, da preko razvalin propalega Byzanca pogazijo srbsko viteštvo in bulgarsko boljarstvo. Ko je rimska stolica izvedela za nesrečno bitko na Kosovem, ki je podrla zadnji močni jez krščanstva proti mongolskokrvni svojati, je legla nanjo globoka žalost. Jorga, ki je Rumun in celo nekoliko turkofilen, v svoji zgodovini osmanstva slavi pred vsem srbski narod, ki je pokazal največ odporne sile in največ verskega in narodnega idealizma v tem boju. Ako danes ta narod svoje slavne tradicije obnavlja, kako se more hrvatski list izpozabiti tako daleč, da jemlje izlam v zaščito, pa ne samo izlam, celo turško raso! Ali ni zadosti, da »Reichspost« to delo opravlja v sramoto krščanstvu? Ali izvestni izlamofili so šli se delj. Nekdo, ki se ne sramuje imenovati se »Jugoslovana«, je izlil v »Neue Zuricher Nachrichten« 27., 28. in 29. januarja celo golido gnojnice na srbski narod. Očita mu umore in rope, žalostno posledico anarhičnih razmer pod turškim gospodstvom, laže, da so Srbi v Prizrenu plenili katoliško cerkev, samostan usmiljenk in župnišče in se roga Kokovcevu, ker je naglašal verski pomen sedanjega osvobodilnega boja. Skozi vse te članke, ki napravljajo vtis, da so od nekoga naročeni, ki delajo tako divje veselje Nemcem in Mažarom, pa se vleče kakor rdeča nit jeza na »Slovenca«, da zastopa drugo stališče. Gospodje, odprite letnik 1876., 1877. in 1878. »Slovenca«, ko se je vršil prvi večji osvobodilni boj proti osmanstvu, in boste našli, da je »Slovenec« ostal zvest svojemu krščanskemu in slovanskemu programu. Bili bi nevredni mater, ki so nas rodile, ako bi drugače pisali. Zakaj se zaganjate v to, da namero srbske vlade skleniti z Rimom konkordat, pozdravljamo? Ali je to slaba namera? Ali bomo mi konkordat sklepali? Ali ni vsak pošten katoličan in vsak pošten Slovan dolžan, da se prizadeva, da se nasprotstvo med pravoslavjem in katoličanstvom premosti? Ali bomo fanatizem pravoslavja s tem premagali, da mu postavimo nasproti protisrbski fanatizem? In če danes grški križ nad izlamom zmaguje in ne katoliški, ali smo mi tega krivi? Ali ni Avstrija bila dolžna se temu boju postaviti na čelo? Ali jo je »Slovenec« pri tem oviral? Če pa »Jugoslovan« v švicarskem listu pravi, naj bi Avstrija kot »katoliška veledržava« Albanijo zasedla in meni, da je tudi v Bosni izvršila veliko kulturno delo — je to »katoliško kulturno delo« v Bosni jako dvomljive vrednosti. Naši državniki so v Bosni delali za Mažare, hujskali zdaj muslimane proti katoličanom, zdaj katoličane proti pravoslavcem in tako dalje. Mi pa bomo presojali sedanji zgodovinski boj slejkoprej s stališča katoliške kulture in morale, rimskih papežev in s stališča slovanstva, dobro vedoč, da se ne gre zdaj samo zoper osmanstvo, ampak za preporod celega slovanstva proti vsem njegovim nasprotnikom, da se gre za renesanco slovanske krščanske kulture, za katero moramo katoliki in pravoslavci delati skupno. Zato nas gonja zoper nas pušča hladne.

+ **Resnica o vevški stavki.** Najbolj nehvaležna stvar na svetu je, če se mora pošten in resen človek bósti s hudobnim zabavljačem in nergačem. »Narod« nam očita, da je S. L. S. po naročilu in dogovorno s tovarniškim vodstvom pognala delavstvo v štrajk. Čujte, vevški delavci, ali ste kaj takega že čuli? Laž, da se je S. L. S. dogovorila s tovarno, oziroma da se ji je naročilo, da požene delavstvo v štrajk, je tako zlobna, da nam ni treba tega dalj dokazovati. Poštenemu človeku se mora ta nezaslišana laž naravnost gnusiti. Druga laž »Narodova« je, da je S. L. S. nahujskala delavce k stavki in da jim je prikrivala neugodni čas štrajka. Vsi, ki so se udeležili oni petek, 11. oktobra 1912, delavskega shoda v Ljudskem domu v Polju, kakor tudi prejšnjih posvetovanj, vedo, da je delavstvo samo enoglasno sklenilo, da stopi v štrajk, ker je hotel ravnatelj odpustiti pet delavcev. Poslanec Gostinčar je na tem shodu izrecno poudarjal, da je treba najprej poizvedeti ,kako da stoji s kupčijo tovarne na Balkanu. Dejal je doslovno: »na Balkanu je vojska, čas ni ravno najbolj ugoden. Delavstvo mora vpoštevati vse neugodnosti, ki so zvezane z brezposelnostjo, noben zaslužek, zima itd. Če bo pa delavstvo sklenilo, da štrajka, mora držati skupaj do konca.« Vevški delavci sami vedo, da jim ni nihče niti svetoval, da štrajkajo, temveč so se sami odločili k temu skrajnemu koraku, ker so bile razmere v tovarni neznosne in je ravnatelj s svojo zahtevo, da odslovi nekaj delavcev, sam prisilil delavce, da so popustili delo. Če je bil tovarni štrajk všeč, to ni glavna stvar, dejstvo je, da je vse delavstvo solidarno nastopilo za svoje tovariše in struna je morala počiti. Sicer so pa že pred stavko delavci vedeli, da namerava tovarna veliko ljudi odpustiti, kar bi se tudi zgodilo, če bi ravnateli ne zadel na noben odpor od strani delavstva. Iz tega se jasno vidi, da je tovarna iskala vsa sredstva, da požene ljudi v stavko. Poudariti treba, da je bilo vse delavstvo, tudi tisti redki socialni demokrati in liberalci, celo par Nemcev, za štrajk. Da se je pa samo S. L. S. zavzela za delavce, dočim so liberalci samo po listih jezikali in se lagali, je pač najboljši dokaz, da je ona edina prijateljica delavstva in ga bo tudi v bodoče krepko podpirala. Zelo smešno je, če »Narod« pravi, da bi delavstvo več doseglo, če bi bilo samostojno. Če misli »Narod« z besedo »samostojno« toliko, kot ne krščansko, ne demokraško, ne liberalno, potem je povedal največjo neumnost, kajti danes pripada vsakdo kaki politični stranki in bi se za take »samostojne« delavce res nihče ne brigal. Urednike pri »Narodu« si pa dovoljujemo vprašati, če se sklada s časnikarsko častjo, posluževati se v političkem boju najgadnejših obrekovanj. Mi mislimo, da velja tudi tu — est modus in rebus. Dalje je tudi zanimiv tema, preiskovati v koliko so se liberalci v političnem življenju frivolno posluževali »ubogih žrtev«, da le dosežejo kak efekt. Takih sredstev S. L. S. dosedaj še ni bilo treba.

+ **»Hrvatsko Rafaelovo društvo«** za duhovno pastirstvo med izseljenci se po prizadevanju nadškofa dr. Bauerja v kratkem ustanovi. Stvar je izročena oo. frančiškanom, ki so že odposlali dva svoja člana v Ameriko, da storita vse potrebno za ustanovitev župnij v hrvaških naselbinah. O. Ivan Frankovič je pa po nalogu provinciala o. Rafaela Rodiča prišel v Ljubljano, da prouči organizacijo izseljeništva in ustrojstvo naše Rafaelove družbe.

— **Živinorejski sedemtedenski poučni tečaj v Komendi** se je zaključil včeraj z javno izkušnjo ob mnogoštevilni udeležbi domačinov, ki so z veliko pozornostjo zasledovali pouk in delo pridnih mladeničev in prihajali na večerne gospodarske pogovore. Najprej so se v hlevih pregledali praktični uspehi umne živinoreje, potem se je v »Društvenem domu« vršila še teoretična izkušnja. Izkušnje so se udeležili deželni odbornik dr. Lampe in deželni poslanec Lavrenčič poleg domačega župnika gospoda Bernika, županov, zastopnikov zadrug in društev ter starišev k tečaju priglašenih mladeničev, ki so pokazali izredno vnemo in razumnost. Izpraševali so živinorejski instruktor Krištof, dr. Podobnik in dež. veterinar Černe. Soglasna sodba je bila, da so taki daljši tečaji v največjo korist in najboljše sredstvo, da se povzdigne naše gospodarsko delo.

— **Poziv bulgarskih princezinj hrvatski deci.** Hrvatski listi priobčujejo naslednji poziv: »Bog je blagoslovil krščansko orožje v brzi borbi, ki se je dovršila. Toda koliko žrtev stane to zmagoslavje, koliko človeških življenj! Koliko ostane sirot po tej križarski vojni! Njim je treba kruha, ognja in obleke. Tem malim sirotam podajamo roko v pomoč in pozivljamo k sodelovanju v prvi vrsti njihove male brate in sestre na Hrvatskem. Vsak dar, pa naj bo še tako majhen, namenjen za osnutje majhnih mestnih sirotišnic po raznih okrajih Bulgarije, bodeve hvaležno sprejeli in malim hrvaškim dobrotnikom z veseljem poslali svoje slike obenem z zahvalo. Pomagajte — to so otroci tistih križarjev, ki so padli za čast križa. Kristus bo poplačal dobro delo za te male, saj »kar storite tem malim, meni storite«. On bo blagoslovil njihove dobrotnike. — Evdokija in Nadežka, bulgarski princezinji. — Opomba. Darovi naj se blagovolijo pošiljati naravnost princezinjama Evdokiji in Nadežki v Sofijo, carski dvor.«

— **Sankaško tekmo** prirede športni ljubitelji v Radovljici dne 2. svečana t. l. na sankališču Lancovo. Tekmujejo: 1. dame na enosedežnih sankah; 2. gospodje na enosedežnih sankah in 3. na dvosedežnih sankah brez razlike. K tekmi so pripuščene le lesene sanke. Vložek za vsako posamezno tekmovanje znaša dve kroni. Priglase sprejema do nedelje, dne 2. svečana zjutraj Ivan Šega, Radovljica. Tekma se prične ob pol 3. uri popoldne. — V slučaju slabega vremena se vrši tekma dne 9. svečana ob istem času.

— **Avstrijskih vojaških pilotov** bo, kakor poroča »Prager Tagblatt«, s 1. marcem že nad 60, ki so vsi enako šolani in ima vsak pilot svoj aparat. V Nemčiji nameravajo zbor vojaških pilotov po vzorcu avstrijskega vojaškega pilotnega zbora organizirati.

— **V okrajni šolski svet v Postojni** je bil dne 28. januarja t. l. izvoljen kot zastopnik kmečkih občin sodnega okraja ilirskobistriškega dr. Josip Kržišnik, dekan v Trnovem, z 21 glasovi od 41 oddanih glasovnic; njegovim namestnikom pa gosp. Avgust Kregar, posestnik in gostilničar v Ilirski Bistrici z 21 glasovi. — Volilo ni 12 opravičenih svetovalcev, ki niso prišli k volitvi!

— **Meščanska Zveza v Kranju** je imela na debei četrtek dne 30. januarja t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni Fr. Kuralta ml. svoj občni zbor, katerega se je udeležilo precejšno število članov. Predsednik profesor V. Marinko pozdravi navzoče in poda kratek pregled društvenega delovanja, tajnik Ivan Kummer prečita svoje in namesto obolelega blagajnika tudi njegovo poročilo. Oboje se vzame naznanje in odobri. V novi odbor se izvolijo z vzklikom gg.: predsednikom prof. V. Marinko, odbornikom pa: J. Gorjanc, dekan A. Koblar, Ivan Kummer, Fran Kuralt ml. in Rajko Marenčič. Med slučajnostmi se je sklenilo več važnih sklepov, med katerimi bodi zlasti omenjen predlog glede skorajšnje, od kranjskega občinskega odbora že davno sklenjene zgradbe nove mestne tehtnice pod mestom. Skoro vsi govorniki so pa tudi krepko povdarjali živo potrebo **ožjega in praktičnega stika Meščanske Zveze s Kmečko Zvezo za Kranj in okolico.**

— **Nezaslišana draginja petroleja.** Neverjetno je, kar so si petrolejski židje dovolili tekom meseca januarja. Začetkom januarja je stal vagon petroleja 25 K in danes je dosegel višino 38 K 50 vin., to je več kot za 50 odstotkov dražji, kot začetkom tega meseca. Tako dela gališka židovska tvrdka Standard White. Kaj takega je bilo mogoče samo v dobi kartela. Skrajni čas je, da nastopi vlada proti temu petrolejskemu oderuštvu, ki se pase prav svojevoljno, čeravno so svojčas petrolejske rafinerije zagotovile trgovsko ministrstvo, da brez vladnega dovoljenja ne bodo nikdar šle s cenami preko 35 K od vagona. V tej zadevi se je 28. januarja v državni zbornici stavilo vprašanje na vlado. Videli bomo, kaj ministrstvo na to odgovori. — Prebivalstvo, zlasti revnejši sloji, ki tega konsumnega blaga v velikanskih množinah porabijo, pač ne morejo dalje gledati, kako se pri nas v Avstriji velika industrija boža. Čas je, da se tudi velikemu kapitalu postavijo meje.

— **Slovenec pred porotnim sodiščem v Reki.** Dne 11. februarja letos se bo pred reškim porotnim sodiščem vršila glavna razprava proti 20letnemu mizarskemu pomočniku Ivanu Logarju iz Bistrice, ker je 16. oktobra 1912 streljal na svojega očma Gašparja Mance. Logar je namreč sumil svojega očma, da ni bil neprizadet pri umoru njegove matere, ki je bila pred par par meseci umorjena. Sovražila sta drug drugega in se vedno prepirala. Ko je nato Mance 16. oktobra obdolžil svojega pastorka neke tatvine, je ta sklenil, da ga umori. Polastil se je očmovega revolverja in večkrat ustrelil nanj, ne da bi ga bil zadel. Logar je dejanje priznal, kakor tudi to, da je imel namen očma ustreliti.

— **Razžalil Veličanstvo.** Dne 12. t. m. se je Janez Govša iz Sušja v gostilni Edvarda Prijatelj v Ribnici vpričo stražnika Češarka razžaljivo izrazil o cesarju. Stražnik Govše ni aretiral temveč ga je pustil in šele drugi dan po njegovem imenu poizvedoval. Ko je Govša o preganjanju izvedel, napotil se je neznanokam, baje v Ameriko.

— **Zastrupljenje.** Pretečeni teden je Jožef Nemanič iz Ždebej zaklal merjasca. Poslal je koline tudi sosedu Vukšeniču. Drugi dan po zaužitju istih pa je cela družina Vukšeničeva, broječa devetero ljudi, zbolela in začela zelo bruhati. Najstarejši sin, 18letni Jožef Vukšenič, pa je vsled tega umrl. Nemaničevi in drugih sosedov družine po zavžitju tega mesa, oziroma kolin (klobas) niso oboleli in niso imeli nikakih slabih posledic. Ker je Vukšeničeva žena nekoliko zmedena in je bila že večkrat radi slaboumnosti internirana, ni izključeno, da bi nevede ne vmešala v prikuho, ki so jo tisti dan jedli, kako strupeno snov.

— **Razžaljenje umrle cesarice.** V prenočišču za potnike obrtnega stanu v Irdingu na Zgornjem Štajerskem je neki Nemec Jožef Ausserlechner, zidar, žaljivo govoril o pokojni cesarici. Ausserlechnerja so v Ljubnem zaprli. Iščejo se sedaj drugi tedanji prenočevalci, ki so to razžaljenje slišali, kot priče.

— **Ponesrečil se je.** Franc Pevc, posestnik na Škorcu pri Trebnjem, je pustil svojo nabito puško na steni na podstrešju viseti. Slaboumni hlapec Lovrenc Debeljak, kateri je bil tačas pri njem in je imel svojo obleko tudi na podstrešju spravljeno, je prišel mimo puške, se z njo igral in se po nesreči ustrelil. Bil je takoj mrtev.

— **Iz davčne službe.** Na mesto gospoda davčnega oficiala Henrika Ketteja, ki je odšel k uradu za odmero pristojbin v Ljubljano, je prišel g. Anton Dolenc, c. kr. davčni oficijal v Senožečah.

— **Nesreča.** Na Bistrici pri Naklem je posestnik Peter Potočnik, po domače Blažeškov, hotel napregati konja. Pri tem ga je konj udaril z nogo v glavo tako močno, da mu je izbil kos črepinje skoro v lobanjo. Nesrečnega moža so prepeljali v deželno bolnišnico v Ljubljano.

— **Odvetniška vest.** Dr. Janc otvori svojo pisarno v Radovljici 6. marca.

— **Pomiloščen** je v 20letno ječo morilec Maks Erhardt, ki je na Dolenjskem umoril neko 80letno starko.

— **V Splitu se kopljejo v morju.** V Splitu je tako gorko, da se mladi ljudje kopljejo v morju. Tujci hodijo v slamnikih.

— **Tekmovalno sankanje.** Prometno društvo v Bohinjski Bistrici priredi dne 23. svečana t. l. na sankališču »Belvedere« tekmovalno sankanje za sankače iz Trsta, Gorice, Ljubljane, ki obiskujejo imenovano sankališče. Vrši se tekma za dame 800 m, enosedežna tekma 1200 m in dvosedežna tekma 1200 metrov. Za vsako tekmo tri prva darila. Prijave na Prometno društvo v Bohinjski Bistrici do 22. februarja t. l. Prijavnina 2 K.

— **Smuška tekma.** Smuški tečaj, ki se vrši sedaj pod vodstvom g. poročnika Ringla priredi dne 23. svečana t. l. smuško tekmo. Odvozi se pri gozdni meji Bače (start) cilj bufet sankališča. Prijavnina 2 K na Prometno društvo v Bohinjski Bistrici.

Primorske vesti.

p **Poroka.** Poročil se je g. Josip Žagar, trgovec in posestnik na Srpenici, z gospico Breginjčevo s Trnovega.

p **Umrl je** v Gorici učitelj glasbe Ant. Hönig. — V goriški deželni bolnišnici je umrl deželni uradnik Štefan Marega.

p **Ponarejalci denarja ujeti pri delu.** Že dalj časa sem so krožili po Trstu tako dobro ponarejeni petkronski tolarji, da so jih sprejemali, ne da bi bili kaj opazili, celo razni denarni zavodi. Policiji je bilo mnogo na tem, da bi zasledila ponarejalce. In sedaj se jim je to posrečilo. Zasledili so delavnico v hiši št. 8 v ulici Salice v drugem nadstropju. Ko je policija vdrla v stanovanje, v katerem stanuje 32letni kovač Rudolf Bevilacqua, ga je našla prav pri delu. Pri njem je bil 27letni Marij Jaschi, livar, ki stanuje v ulici Pesquale Revoltella št. 462. Oba sta bila aretirana, pozneje pa tudi še tretji, 42letni instalater Karel Kohl, stanujoč v ulici Media 11.

p **Dvoboj s sekirama** sta na Trsatu izbojevala cigan Hudorovič in njegova svakinja ciganka Hudorovič. Ciganka je dobila s sekiro po glavi s tako močjo, da bo težko okrevala.

Štajerske novice.

š **Opustitev kadetne šole v Mariboru?** Kakor se čuje namerava vojaška uprava kadetno šolo v Mariboru opustiti in gojence uvrstiti v druge kadetne šole. Mariborčani nameravajo proti temu protestirati.

š **Ustrelil se je** v Sarajevu 20letni Rudolf Werdonig iz Maribora.

Telefonska in brzojavna poročila.

OFICIELNO BESEDILO TURŠKE NOTE.

Carigrad, 31. januarja. Nota Porte na velevlasti je jako dolga. Bistveno izvaja:

Porta je spravljiva in je privolila že v neizmerne žrtve. **Odrin je takega značaja, da se ne more odstopiti;** že samo vest o tem je deželo tako razburila, da je morala prejšnja vlada demisijonirati.

Vendar pa je Porta, da pokaže svojo skrajno odjenljivost, pripravljena odstopiti Bugariji del mesta desno od Marice, **to je kolodvor in predmestje Karagač,** pretežni del mesta in njegovi verski ter historični spomeniki pa mora ostati pod **direktno turško suvereniteto,** ako vlada noče, da nastanejo posledice, ki bi gotovo pretresle vso carevino.

Glede **egejskih otokov** pravi nota, da so oni, ki so v neposredni bližini Dardanel, za obrabo mesta Turčiji neobhodno potrebni, ostali pa služijo varnosti Male Azije. Mora se preprečiti, da bi postali središče revolucionarne agitacije ter zmed, ki bi ogrožale mir cele Evrope, kakor je ogrožala in še ogroža Evropo Makedonija. To bi tudi koristim velesil ne služilo. Za otoke, ki jih je Grčija zasedla, naj najdejo velesile pripravni način rešitve. (Ta kapitel je saj v tej redakciji nejasen. — Op. uredn.)

Nota potem naglaša, **da Turčija vsako drugo novo zahtevo odklanja** (zlasti vojno odškodnino). Nadalje pa Porta stavlja neke nove zahteve **na velesile,** tako **odpravo kapitulacij,** zlasti inozemskih pošt, zahteva avtonomni carinski tarif in 4% zvišanje carine, obdavčenje tujih podanikov in podobno. Ta vprašanja naj se po miru študirajo.

SAVOV ŠEFKET PAŠI. VOJSKA SE NADALJUJE, AKO TURČIJA POPOLNOMA NE ODNEHA.

Carigrad, 31. januarja. Generalissimus bulgarske armade Savov je iz svojega glavnega stana v Dimotiki poslal velikemu vezirju Mahmud Šefket paši sledečo depešo:

»Sporočam Vaši Ekscelenci, da so razgovori v Londonu prekinjeni. Glasom člena 4. protokola glede premirja imam čast naznaniti, da se sovražnosti ponedeljek zvečer ob 7. uri zvečer zopet začnejo.«

Veliki vezir je odgovoril, da jemlje to na znanje.

Dunaj, 31. januarja. Tukajšnje bulgarsko poslaništvo je dobilo iz Sofije sledečo brzojavko: Premirje se je odpovedalo danes (29. jan.) zvečer ob 6. uri in ugasne v ponedeljek zvečer ob 7. uri.

Sofija, 31. januarja. **Bulgarska vlada je ustavila ves železniški promet pred Odrinom.**

Carigrad, 31. januarja. Na Porti izjavljajo oficijelni krogi, **da Turčija ne bo začela z napadom, ampak se le napadena branila. Menijo pa, da bi se moglo do ponedeljka še kaj zgoditi, da se sovražnosti preprečijo.**

Carigrad, 31. januarja. Kljub konciliantnemu in odjenljivemu tonu turške note tukajšnji inozemski diplomatski krogi sodijo, **da ne bo imela učinka.**

TURŠKI PREDLOG JE NESREJEMLJIV.

London, 31. januarja. Turški predlog, naj se Bulgarom odstopi ves teritorij desno od Marice, je neglede na to, da bi Bulgarija ne dobila nič Črnega morja, že zato nesprejemljiv, **ker potem večji del Odrina s svojimi 100.000 prebivalci ostane v turški posesti,** Bulgari bi pa dobili le železniško postajo in neznatno predmetje Karagač. Če se Turki do ponedeljka ne premislijo, bodo topovi zares začeli grmeti.

TUDI TODOROV SMATRA VOJSKO ZA NEIZOGIBNO.

Pariz, 31. januarja. Tukaj se nahajajoči bulgarski minister Todorov je uredniku »Tempsa« izjavil, da se mu zdi vojska neizogibna. Grancij za mohamedance v Odrinu Turčija ne rabi. Odrin se bo najpreje udal. Bulgarija pa se tudi ne odpove vojni odškodnini. Od javnega dolga Turčije, ki znaša tri milijarde, prevzame Bulgarija 400 milijonov.

MIR SE SKLENE NA BOJIŠČU.

London, 31. januarja. Agencija »Reuter« poroča, da so jo balkanski delegati včeraj zvečer informirali, **da bo morala Turčija mirovne preliminarije podpisati na bojišču,** preden se bodo pogajanja zopet nadaljevala.

SRBSKI OFICIOZNI LIST O NADALJEVANJU VOJSKE.

Belgrad, 31. januarja. »Samouprava« piše, da po preobratu v Carigradu ni ostalo balkanskim državam drugega, kakor da pogajanja zaključijo, vsled česar se zopet začno sovražnosti, da se zavlačevanje prepreči. Rezultat se bo kmalu pokazal. Vsa odgovornost pade na Turčijo.

NEKAJ SE BO VMES ZGODILO — PRAVIJO V PARIZU.

Pariz, 31 januarja. »Petit Parisien« pravi, da so francoski krogi prepričani, **da se bo Kiamil paša zopet polastil vlade** in da se bo do ponedeljka nekaj zgodilo, kar bo preprečilo zopetno vojsko.

VELESILE POIZKUŠAJO ŠE VOJSKO PREPREČITI.

London, 31. januarja. **Konferenca poslanikov je sklenila balkanske delegate povabiti na razgovor glede turške note.** Glasom »Tempsa« so Srbi, Črnogorci in nekateri člani grške misije za mir, dr. Danev in vsi ostali člani bulgarske delegacije ter grški ministrski predsednik Venizelos so pa za takojšnje nadaljevanje vojske. Temu se zdi nasprotno dejstvo, da je dr. Danev izjavil v imenu vseh delegatov, da je turška nota nesprejemljiva.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 31. januarja. Prihodnja konferenca poslanikov se vrši **v ponedeljek.**

BULGARSKO-RUMUNSKA POGAJANJA BREZUSPEŠNA.

Sofija, 31. januarja. Pogajanja med dr. Danevom in Mišujem v Londonu niso imela **nobenega uspeha.** Mišu je namreč na ponudbe dr. Daneva odgovoril z novim protipredlogom, glasom katerega naj bi Bulgarija odstopila Rumuniji ozemlje, **ki je meji črta od Tutrakana ob Donavi do Bulčika ob Črnem morju,** tako da bi morala Bulgarija odstopiti mesta **Silistrijo, Dobrič, Kavarno** in **Bulčik.** Dr. Danev je nato konstatiral, da se ta predlog znatno razlikuje od onega, ki ga je svojčas stavil **Take Jonescu** in je zato svojo vlado prosil, **naj ga od polnomoči za pogajanja odveže.** Ministrski svet v Sofiji je prošnji ugodil in sklenil, da je sicer voljan silistrijske utrdbe poreti in privoliti v regulacijo meje, **da pa ne odstopi nobenega mesta,** ne Silistrije, ne Kavarne, ne Bulčika. Pogajanja med Bulgarijo in Rumunijo se bodo vršila odslej ali v **Sofiji** ali v **Bukareštu** neposredno med vladama samima. Danes sta Danev in Mišu sestavila in podpisala protokol o teku svojih pogajanj in ga odposlala v Bukarešt.

SRBSKI MINISTRSKI SVET.

Belgrad, 31. januarja. V sredo se je vršil ministrski svet, ki se je bavil z odredbami, katere so vsled zaključenja mirovnih pogajanj postale potrebne.

FRANCIJA IN BULGARIJA.

Pariz, 31. januarja. Francoski fin. minister Klotz je konferiral z bulgarskim finančnim ministrom Todorovom.

ZDRAVICA BALKANSKI ZVEZI.

London, 31. januarja. Na banketu v sredo, ki so ga priredili Bulgari, je dr. Danev napil balkanski zvezi, da bi še dolgo obstajala.

SRBIJA IN RIM SE ŠE NE POGAJATA.

Rim, 31. januarja. »Osservatore Romano« izjavlja z ozirom na vest nekega dunajskega lista, da mu o pogajanjih med Sveto Stolico in Srbijo dozdaj ni še nič znanega.

PROTI NEMČIJI IN AVSTRIJI.

London, 31. januarja. »Daily Mail« napada Nemčijo, češ, da je ona vzrok vsem zmešnjavam.

Milan, 31. januarja. Poslanec Torre imenuje v »Corriere della Sera« Avstrijo »temeljni povod evropskega vznemirjenja«, češ, da ona podžiga Rumunijo, da oslablja bulgarsko pozicijo.

RUMUNSKA KRALJICA O BULGARSKI ARMADI.

Pariz, 31. januarja. Rumunska kraljica Elizabeta, znana proslula pisateljica Carmen Silva, se je nasproti nekemu časnikarju zelo laskavo izjavila o Bulgarih in o bulgarski armadi. Kraljica Elizabeta smatra, da slavne zmage izvrstno organizirane bulgarske armade popolnoma dokazujejo, da je Bulgarija v neumornem kulturnem delu zaslužila čin predboritelja evropske civilizacije.

× × ×

POGREB NADVOJVODE RAINERJA.

Dunaj, 31. januarja. Danes popoldne se je vršil pogreb nadvojvode Rainerja, katerega se je udeležila velikanska množica. Na strani je vojaštvo tvorilo špalir. Cesarja je zastopal prestolonaslednik, ostale vladarje poslaniki.

VPRAŠANJE REZERVISTOV.

Dunaj, 31. januarja. Domobranski minister je deputaciji poslancev, ki se je podala k njemu, da izposluje izmenjavo rezervistov na meji, dejal: V **Bosni, Her egovini** in **Dalmaciji** je to sploh nemogoče, **ker so se tam vpoklicali oziroma ostanejo tam vsi letniki.** Pri drugih zborih v monarhiji, kjer se je mirovno stanje le **zvišalo,** pa bi bila izmenjava moštva proti novemu brambnemu zakonu, kateri določa, da je treba pritegniti preje **mlajše** letnike. Ako bi se torej ti izmenjali, bi se morali vpoklicati starejši, kar ne gre. Glede podpor družinam bo pa minister skušal ugoditi.

INTERPELACIJA POSLANCA VERSTOVŠKA GLEDE MEDNARODNEGA POLOŽAJA.

Dunaj, 31. januarja. Vložena je interpelacija poslanca **Verstovška** in tovarišev glede potrebe, da Avstrija vpliva na Rumunijo pomirjevalno, **da se ohrani evropski mir.**

KARDINAL DR. NAGL.

Dunaj, 31. januarja. Zdravstveno stanje kardinala dr. Nagla je nekoliko boljše.

LAZAR MIEDIA.

Budimpešta, 31. januarja. »Pester Lloyd« poroča: Nadškof skopeljski Lazar Miedia, je 29. t. m. obiskal primasa dr. Ivana Csernocha in mu slikal položaj albanskih katoličanov.

GOSPOSKA ZBORNICA ODKLONILA HOMERULE.

London, 31. januarja. Gosposka zbornica je postavo o irski samoupravi **odklonila** s 326 glasovi proti 29.

SMRT POSLANCEV.

Dunaj, 31. januarja. Tu je umrl bivši poslanec dr. Ferdinand Kronawetter.

Budimpešta, 31. januarja. Tu je umrl poslanec Emerich Jakapffy.

MILIJONSKO VOLILO.

Lvov, 31. januarja. V Konicah umrli poljski veleposestnik Kazimir Sikorski je volil celo svoje premoženje, ki znaša nad en milijon kron, poljskemu znanstvenemu društvu v zahodni Prusiji.

KONKURZ NAD PREMOŽENJEM BIVŠEGA MINISTRA.

Peterburg, 31. januarja. Nad premoženjem bivšega ministra za notranje zadeve grofa Ignatieva, ki ima 2 in pol milijona rubljev dolgov, se je proglasil konkurz.

103 UMORI!

Harkov, 31. januarja. Tu so zaprli zločinca, ki ima na vesti 103 umore.

Društva.

Blaž Potočnikova čitalnica v Št. Vidu nad Ljubljano vabi k predstavi, ki jo pri-

redi na pustno nedeljo, dne 2. februarja v dvorani »pri Cebavu«. Hudobni duh »Lumpacij Vagabund« ali zanikarna trojica. Čarobna burka s predigro v treh dejanjih. — Po predstavi prosta zabava. — Začetek predstave točno ob 4. uri popoldne. Otrokom vstop ni dovoljen. — Na pustni torek zvečer bo pa zopet prijetna zabava istotam, pri kateri bo smeha čez mero.

— **Dekliška Marijina kongregacija v Novem mestu** priredi zabaven večer v nedeljo, dne 2. februarja 1913, v dvorani »Rokodelskega doma«. Vspored: »Mamá je nervozna«. Šaloigra v enem dejanju. — Priredil K. S. — »V hudih zadregah«. Veseloigra v enem dejanju. Poslovenil E. Klavžar. — »Kaznovana radovednost«. šaljivi prizor. — Priredil K. S. — Dvorana in blagajna se odpreta ob pol 7. uri, začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

Ljubljanske novice.

lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov** uljudno vabi k predpustni veselici, ki bode v nedeljo, dne 2. februarja, v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. — Spored: 1. Vogel: »Cigani«, zbor s tenorsamospevom (g. Lud. Bajde). 2. Eisenhut: »V naravi«, komičen zbor. 3. Govor; govori vlč. g. dr. Josip Jerše. 4. Kuplet »Predika Teleban«, poje g. J. Ložar. 5. »Vesela postopača«, šaljiv prizor s petjem. 6. »Novi kuhar«, veseloigra v dveh dejanjih; priredil Fr. Ks. Koblar. 7. Prosta zabava. — Začetek ob 6. uri zvečer. — Vstopnina 70 vin. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

lj **Kap je zadela** znanega g. profesorja v p. Skubica. Govoriti ne more. Ker nima svojih ljudi, so ga včeraj prepeljali v mestno jubilejno ubožnico.

lj **Trije mladi, a nevarni vlomilci** pred sodiščem. Na zatožni klopi so sedeli 18letni Oskar Gerše, mehanik iz Loškega potoka in Lorenc Končina, ključavničarski vajenec iz Tržišča ter 17 let stari Makso Rozman, pekovski pomočnik v Ljubljani, vsi trije so bili že onetovani kaznovani. Vsi trije so zelo nevarni tujemu imetju, zlasti prva dva sta vzlic svoji mladosti nepoboljšljiva potepuha. Lani je Gerše služboval v trgovini Mirkovič in tam je izmaknil 20 K, zakar je bil 5 dni zaprt. V zaporu se je seznanil z nekim Mato Veverco. Temu je pravil, da je baron, da poseduje njegov oče velikansko premoženje ter je s tem lahkovernega Veverco s sladkimi besedami popolnoma omamil. Ko sta bila prosta, mu je ta kupil novo obleko, kapo, obutev, perilo ter mu povrh še dal v gotovini 200 K. Čez nekaj dni je Grše znova prosil naj mu Veverco pošlje brzo še 50 do 100 K kar pa ta ni storil. Prišel je v Ljubljano, kjer se je sešel z drugim obdolžencem Lorencom Končinom, ki je ravno od svojega mojstra pobegnil. Napotila sta se na Koroško in od tu na Tirolsko. Tu sta bila v Liencu zaradi vlačugarstva prijeta in na 8 dni zapora obsojena. Gerše se je tu izdal za Turka pod imenom Ahmet Hamidia, Končina pa za Srba z imenom Pavel Petrovič. Po prestani kazni krenila sta jo zopet proti Ljubljani, in od tega časa naprej sta izvršila celoserijo vlomov in tatvin. Najprvo sta vlomila v Luznerjevo delavnico, kjer se je Končina učil in iz nje odnesla 17 vitrihov, katere sta za nadaljnje operacije nujno potrebovala. Krenila sta na to na Dolenjsko, kjer sta v Šmarjeti ponoči vlomila v Karlovško trgovino in odnesla za 35 K denarja in blaga. Tretjo noč po tem dogodku sta se že nahajala v Končinovi domovini v Trišču, kjer sta vlomila v Prijateljevo trgovino in odnesla za 40 K denarja in blaga. Vrnila sta se na to takoj proti Ljubljani ter vzela iz Velkavrhove trgovine na Brezovici 14 K denarja in dva venca fig. Sledil je vlom v Plankarjevo trgovino, kjer sta baje vzela 457 K gotovine, za 402 K 90 vin. raznega blaga itd. Obdolženca pravita da to ni res, da škoda, ki sta jo napravila tu, znaša le 81 K 79 vin., kajti, če sta že vse priznala, bi tudi tu pravo škodo naredila, če bi bilo to resnično. V Škerlovi baraki na Viču sta vzela za 8 K bombonov in v Vnanjih Goricah Ivani Erbežnik jestvin in denarja za 14 K 80 vin. Zidarskemu pomočniku, sta izmaknila v zahvalo revolver in nekaj nabojev. Obdolžencema, katera sta vedno prenočevala v ljubljanski okolici, so se nakrat zdela tu tla prevroča, zato sta napravila izlet na Gorenjsko. Tu sta na poti od nekega človeka poizvedela, da ima dr. Jelovšek »toliko denarja, da ga pusti kar po mizah ležati«. Sklenila sta ga iznenaditi s svojim obiskom. Vončina je napisal pismo, v katerem se dr. Jelovšek prosi, naj se takoj pripelje k Ušajevi ženi na Brezje, ki je nevarno obolela. To pismo je oddal Gerše. Med tem ko se je dr. Jelovšek odpeljal, je Vončina hišino dr. Jelovška iz hiše izvabil, češ, da naj gre po gospodovem naročilu v Predtrg iskat neki kovčeg. Nato sta lopova hotela iz hiše izvabiti še domačega uslužbenca Alojzija Stojana, kar se jima pa ni posrečilo. Med tem se je pa že tudi dr. Jelovšek, ki je takoj spoznal zlobno nakano, že domov povrnil, uzmoviča sta jo pa neopaženo urno odkurila. V Bohinjski Beli sta vlomila v Oliffičevo trgovino, ter napravila za 229 K 90 vin. škode, nakar sta se odpeljala v Trst. Tu sta se slučajno sešla s tretjim obdolžencem Maksom Rozmanom, ki je služil v neki gostilni v Lloydovi palači in so mu bile tu vse razmere dobro znane. Vsi trije so najprej vlomili v prazne gostilniške prostore in od tu predrli preko tanke stene v sosedno trafiko ter odnesli denarja, tobaka in drugih vrednosti v skupni vrednosti za 250 K. S tem plenom so odšli iz Trsta, a so bili že v bližini Postojne od orožništva prijeti. Vsi obdolženci, zlasti prva dva priznavajo svoje razne tatvine in vlome s tako mirnostjo, kakor da je vse to že po sebi umevno. Sodišče je pa poskrbelo, da bodo tički dalj časa imeli priliko premišljevati meje med »tvojim in mojim« ter je obsodilo Geršeta na 2 leti, Končino na 1inpol leta in Rozmana na 1 leto težke ječe. Po prestani kazni se bodeta pa prva dva oddala v prisilno delavnico, kamor zaradi svoje delomržnosti v resnici spadata.

lj **Iz gledališke pisarne.** V soboto za par veseloigra »Zala čokoladarica« z gospo Kreisovo v glavni ulogi. V nedeljo popoldne (izven abonementa, za lože par) velika ljudska opera »Naskok na mlin«; zvečer za nepar »Zala čokoladarica«. Na pustni torek ob 6. uri zvečer Offenbachova opereta »Orfeus v podzemlju«.

lj **Umrli so** v Ljubljani: Minka Vodušek, odvetnikova hči, 13 let. — Anton Zupan, posestnik, 71 let. — Jožef Koželj, oskrbnik ekonomije, 53 let. — Marija Močnik, žena ključavničarskega pomočnika, 38 let.

lj **»O, zdaj gremo...«** Pred tremi tedni smo poročali, da je nek rudniški odposlanec iz Moravske Ostrave tukaj nabral v žganjarnah 20 pristnih ljubljanskih fantov in da so na kolodvoru pri odhodu zbrani zapeli: »O zdaj gremo...«, so vkljubtemu prelomili častno besedo in se jeli vračati. Prvi je prišel nazaj nek nepridiprav, ki je sedaj že za omrežjem. Drugi bratje so bili pa še s tukaj zaostalimi tovariši vedno v pismeni zvezi. Poročali so jim, naj nikar ne pridejo za njimi, kajti zaslužijo le po 3 K na dan, spe le v lesenih šupah, slabših kakor tukaj, premog pa da je tako trd, da ni za njihove nežne roke. No, železna volja nekaj velja, in tako je sklenilo šest naših junakov, da morajo tako ali tako priti domov. Ker se jim je po dobrem ljubljanskem žganju in po zvestih tovariših le preveč kolcalo, so popustili delo in šli k oblastvu, da jih je zopet po odgonu poslalo v Ljubljano, domovino, kjer se jim ne bodo delali po rokah žulji od kopanja trdega premoga. In tako jih je včeraj dospelo v Ljubljano 14 in sicer 6 pristnih srajc, 1 Notranjec in 7 Gorenjcev. In to veselje, ta sprejem od bratov žganjarjev! Ko so doznali za prihod svojih tovarišev, so v neki žganjarni pripravili najdostojnejši sprejem. Vrata so ozaljšali s smrekovimi vejicami, nad njimi pa se je bliščal napis »Pozdravljeni«. Misliti si je lahko nepopisno veselje, ko so si zopet po treh tednih podali bratske roke; vsi prejšnji prepiri in praske so bili pozabljeni in začela se je pogostitev s fraklom in šili, vmes pa so junaški bratje v sladkih objemih pripovedovali grozne želodčne muke po jerušu in trpljenje, ki so ga morali prestati pri kopanju trdega premoga. Ko je napočila noč, so šli vsi srečni k počitku — po hlevih in šupah, kakor v Moravski Ostravi.

lj **Nesreča.** Danes dopoldne je leta 1825. v Semiču okraj Črnomelj rojena Margareta Štrus pred hišo št. 13 na Starem trgu padla in se na glavi tako poškodovala, da so jo na zdravniško odredbo odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

lj **Priiet tat sukenj.** Dne 12. t. m. je bila v neki gostilni v Gradišču knjigovezu Karlu Rakužu ukradena zimska suknja, v kateri je bil tudi nek prstan. Policija je tatu izsledila v bolnišnici in ga po ozdravljenju aretovala. Osumljenec je leta 1842 v moravški občini rojeni dninar Ivan Rožič, kateri je prodal suknjo še isti dan nekemu premogarju za 7 kron. Rožiča so izročili pristojnemu sodišču.

lj **Brez dovoljenja** so se hoteli včeraj v Ameriko odpeljati ter se s tem odtegniti vojaški dolžnosti Tomo in Anton Markolin, oba iz Dragoneža pri Zagrebu, Niko Pušak in Peter Radenič, oba iz Dvorjanc pri Pisarevini na Hrvaškem, pa jim je namero preprečil na južnem kolodvoru službujoči stražnik Večerin s tem, da jih je aretoval. Vsi so morali na lastne stroške zopet v domovino.

lj **Goljufici.** Dne 11. t. m. sta prišli v Krištofič - Bučarjevo trgovino na Starem trgu dve mladi boljše oblečeni ženski in hoteli vzeti na ime neke gostilničarke za izbiro štiri bluze. Ker se je pa trgovki zdela zadeva precej sumljiva, jima bluz ni hotela izročiti in se po odhodu teh prepričala, da sta jo pod to pretvezo hoteli ogoljufati.

lj **Zaradi prepovedanega povratka** je bil predvčerajšnjem aretovan slaboglasni Franc Sedej, rojen 1842. leta pri Sv. Joštu okraj Kranj. Oddali so ga sodišču.

* **Vojska na Balkanu.** 7. sešitek je ravnokar izšel in se je razpolal vsem naročnikom.

Ta sešitek se odlikuje po zanimivih slikah z vojnega pozorišča samega, ki so prirejene po skicah očividcev. Te silno lepe slike krvavih bojev se bodo nadaljevale tudi v prihodnjih sešitkih.

Vabilo na

XXI. redni občni zbor „Vzajemne zavarovalnice“

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov v Ljubljani

ki se bode vršil

27. februarja 1913 ob 3. uri pop. v društvenih prostorih.

DNEVNI RED:

1. *Računsko poročilo nadzorništva.*
2. *Poročilo revizorjev.*
3. *Odobravanje letnega računa za l. 1912*
4. *Dopolnilna volitev nadzorništva.*
5. *Slučajnosti.*

Predsednik nadzorništva.

V zmislu § 31 društvenih pravil je občni zbor sklepčen, ako zastopajo člani na njem najmanj 200 glasov, sicer se mora tekom 14 dni sklicati drugi občni zbor z istim dnevnim redom.

Kostumi za maske

fini, se dobe na posodo. C. Fürst, igralec, Zatiška ulica št. 1, I. nadstropje, desno.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 *m*, sred. tlak 736·0 *mm*

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v *mm*	Temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v *mm*
30	9. zveč.	743·5	— 4·0	p.m.svzh.	oblačno	
31	7. zjutr.	742·1	— 6·8	sr. svzh.	oblačno	0·0
	2. pop.	737·9	— 5·1	sl. jjzah.	„	

Srednja včerajšnja temp. 3·7°, norm. — 1·8°.

Posebna naznanila se ne izdado.

✝

Žalostnim srcem naznanjava v svojem in svojih otrok imenu, udana v voljo Božjo, da se je najina nadvse ljubljena hčerka

Minka

preselila danes opoldne, stara 13 let previdena s sv. zakramenti za umirajoče, k ljubemu Jezusu.

Pogreb se vrši v soboto, dne 1. februarja 1913 ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Dunajska cesta štev. 15.

Ljubljana, dne 30. januarja 1913.

Dr. Božidar in Minka Vodušek.

Prvi kranjski pogrebni zavod Fr. Doberlet.

Prostor

zelo pripraven za pisarno in podobno, obstoječ iz 4 sob v pritličju

se takoj odda v najem

v hiši Zadružne zveze na Dunajski cesti št. 38, kjer se tudi izvedo pogoji. 319

Čebelarji, pozor!

Za spomladansko pitanje čebel prodajam zajamčeno pristen, trčan čebelni

med pitanec

domač pridelek. V množinah nad **5 kg á K 1·50.** Posoda se računi po lastni ceni. — Nad 50 kg skupaj se pošlje franko. Čebelarji, preskrbite se pravočasno s potrebnim dobrim pitancem!

Josip Novak, čebelar, Notranje Gorice pri Ljubljani.

Št. 2681.

Ustanova za vojaške sirote.

Pri podpisanem mestnem magistratu je oddati za tekoče leto **Josip Sühnlovo ustanovo** za vojaške sirote v znesku **90 kron.**

Pravico do te ustanove imajo revne sirote vojaškega rodu, naj bodo zakonske ali nezakonske, moškega ali ženskega spola.

Prošnjam, katere je vlagati pri magistratu **najkasneje do vštetega zadnjega februarja t. l.,** je priložiti rojstni in krstni list, in če iz njega ni razvidno, da je bil prosilčev oče po poklicu vojaškega stanu, tudi še posebej dokaz o tem.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 31. januarja 1913. 326

Zahvala.

321

Povodom zelo mučne bolezni in smrti preljubljenega soproga, gospoda

Antona Gaspari-ja

posestnika in gostilničarja v Postojni,

mi je od vseh strani došlo toliko ganljivih dokazov sočutja, da si štejem v dolžnost se na tem mestu vsem prav prisrčno zahvaliti.

Zahvaljujem se preč. duhovščini, posebno preč. g. dekanu, ter prijateljem in znancem za toliko tolažljivih pohodov ob času bolezni nepozabnega rajnkega.

Zahvaljujem se preblag. gospodu glavarju, p. n. gg. uradnikom, slavnemu občinstvu, učiteljstvu, društvom in vsem drugim za časteče spremstvo na zadnjem potu.

Zahvaljujem se nadalje gg. pevcem za ganljive žalostinke na domu in ob odprtem grobu.

Skratka: iz globin srca vsem prisrčna zahvala.

Postojna, dne 29. janurja 1913.

Žalujoča Frančiška Gaspari

v imenu vseh sorodnikov.

Kako pridemo do malih, cenenih stanovanj.

Dandanes toži vsakdo čez pomanjkanje srednjih in malih stanovanj in visoko stanarino, katero hišni gospodarji zvišujejo od leta do leta. Dohodki c. kr. uslužbencev pa ostajajo vedno isti; odveč bi bilo dokazovati, da so vse regulacije in takozvana izboljšanja le pesek v oči občinstvu.

Toda vedno ne more tako iti dalje; mora se začeti resno misliti, da se temu odpomore. Tu pomagati je v prvi vrsti poklicana država, ki razpolaga z zadostnim kapitalom. Ona lahko najme potrebno svoto po 3%, kar bi predvsem pomagalo, da bi stanovanja, zidana s tem denarjem, bila poceni.

Cela stvar pa bi izgledala nekako tako-le:

Država nakupi zemljišče ter ga parcelira. Na teh parcelah zgradi hiše c. kr. uslužbencem, kateri se za to priglasijo — bodisi uradnik, bodisi sluga — za eno družino, ali pa tudi za večje hiše, po načinu, kakor jih imajo železničarji iz penzijskega fonda. Načrti in nadzorstvo spada v delokrog c. kr. deželne vlade, zastopane po c. kr. inženirjih, ki naj bi stvar ne reševala birokratsko, ampak racijonelno, hitro in brezplačno. Stavbišče si lahko izbere vsak sam.

Dodelana hiša preide v last prosilca. Lastnik plačuje mesečno od svojih dohodkov obresti od glavnice, ki se je porabila za stavbo in vrhutega še primerno kvoto, kakih 10 K, kot amortizacijo. Oboje se mu odtegne od mesečnih dohodkov, kar je najkrajša pot.

Vzemimo, da bi taka hišica za eno družino stala 7000 K. Obresti po 3% je letno 210 K, kvota po 10 K je 120 K, skupaj 330 K na leto. Za tak denar se dobi sedaj v največjih slučajih ena soba in kuhinja. Lastna hišica bi pa imela najmanj tri sobe s pritiklinami, poleg tega pa še majhen vrtič in lastnik bi bil v hiši neomejer gospodar. Po 30 letih bi bila hiša izplačana. Kdor pa noče plačevati amortizacijske kvote, pa naj bi plačeval na mesec poleg obresti malo odškodnino — kake 2 K za popravilo. Če pa lastnik hiše umrje, predno je hiša izplačana, pa lahko plačevanje nadaljuje vdova ali otroci; ako pa nočejo ali ne morejo plačevati, se jim pa povrne že plačana amortizacijska kvota.

Na ta način ne izgubi država niti vinarja, uslužbenci bi pa bili rešeni stanovanjske mizerije ter bi pri tem imeli vsaj tretjino cenejša, prikladnejša in zdravejša stanovanja. Olajšalo pa bi se s tem tudi drugim slojem stanovanjsko vprašanje, kar bi bilo tudi upoštevati. Mesta pa bi se na periferiji znatno večala in če bi stvar bila pametno urejena, bi pridobila tudi na lepoti, ker bi iz teh hiš nastali sčasoma nekaki »Villenviertel«. Če bi se tega vprašanja oprijeli strokovnjaki in se za stvar zavzeli gospodje državni poslanci, ni izključeno, da se stvar v doglednem času uresniči. Državni uslužbenec.

Opomba uredništva: Izvajanja dopisnika so zelo zanimiva. Pač pa upravičeno dvomimo, da bi dobila država, posebno sedaj, posojilo po 3%!

ŽIDJE PROTI POLJAKOM NA RUSKO-POLJSKEM.

Ni še dolgo tega, ko je židovstvo celega sveta proklinjalo ruske oblastnike radi protižidovskih pogromov na Ruskem. Sedaj so se pa stvari obrnile in židje so naenkrat postali prijatelji Rusov, pač pa sedaj neznansko črtijo svoje stare prijatelje Poljake, ki so židom žrtvovali dobršen del svojega imetja in radi njih izgubili celo narodno svojo samostojnost. Poljaki so namreč izprevideli, kako neizmerno škodljiv je zanje židovski vpliv in so začeli s silnim bojkotom, kar je žide prisililo, da zapuščajo Poljsko in si poiščejo novo domovino. Židje svoje novo politiško mišljenje tudi očitno kažejo. Počenši z letošnjim novim letom, so sprejeli židovski listi na Rusko-Poljskem pravoslavni julijanski koledar. Dalje vpisujejo svojo nadebudno deco v ruske šole. Židovske posojilnice neusmiljeno terjajo svoje poljske dolžnike. Vse pa je prekosil petrogradski židovski dnevnik, ki pozivlje rusko vlado, naj pošlje na Poljsko drugega »Muravjeva«, da zatre protižidovsko gibanje med Poljaki. Hebrejsko glasilo piše doslovno: Pod turško vlado Poljaki židov niso preganjali. In če se danes pošlje v Varšavo kak »Murajev«, bo v kratkem poljski bojkot končan.

MUSLIMANSKA NAPREDNA OMLADINA O POLOŽAJU MUSLIMANOV V BOSNI IN HERCEGOVINI.

Z Dunaja se nam poroča:

Narodna in napredna muslimanska akademska mladež, srbske in hrvatske narodnosti, pretresavši vsestransko prilike in položaj balkanskih muslimanov, je na skupščini dne 20. t. m. sprejela sledečo resolucijo:

Muslimanska akademska mladina, razumevajoč popolnoma sedanje razpoloženje večine bosanskih muslimanov, izjavlja, da z neuspehom turškega cesarstva v balkanski vojni ni spojen propad islamstva, gotovo pa ne bosanskih muslimanov.

Napredek in bodočnost bosanskih muslimanov zavisi edino od njihovega kulturnega in gospodarskega napredovanja.

Muslimanska omladina je prepričana, da nade in ideali bosanskih mulimanov ne smejo biti izven meje njihovega naroda.

Omladina misli, da napredek in bodočnost bosanskih muslimanov zahtevata **sporazum in skupno delovanje z ostalimi soplemeniki.** Zato obsoja vsak poizkus, izločiti muslimane iz narodne zajednice, istotako tudi vsak nebratski nastop od strani pravoslavnih in katolikov.

Napredna in narodna mladina se čudi in obsoja molk pozvanih v tem momentu in jih pozivlja, da z vsemi silami delajo v tem zmislu in da ne puste, da bi bosanski muslimani postali narod brez narodnosti, brez idealsov in brez vsake opore.

POLITIČNO POMILOŠČENJE NA FRANCOSKEM.

Francoski ministrski predsednik je sklenil, da se pomiloste osebe, ki so bile obsojene radi političnih deliktov, radi prestopkov proti postavnim določilom glede na shode in glede na stavke.

Sanatorium Emona v Ljubljani, Komenskega ulica 4.
Privatno zdravišče za notranje in kirurgične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Dergano, primar i. kir. odd. dež. boln.

Popolna razprodaja

vse zaloge, kot ruma, slivovke, likerjev za dame, mila, vazelina, raznih čistil, skroba, ščetk, nogavic, rokavic, ovratnikov, monogramov, kravat, steznikov, spodnjih kril, klobukov, čepic, čevljev, galoš in nekaj kuhinjske posode in praznih steklenic

za vsako mogočo ceno.

Prodajo se nadalje 2 špecerijski štelaži, 1 manufakturna z galerijo in več manjših za steklenice, tehtnice, stojala za olje, ciklostil, plinova peč in drugo

v I. ljubljanskem uradniškem gospodarskem društvu (v likvidaciji)

283 **Kongresni trg štev. 12.**

Serravallo-vo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, okrepča živce, zboljša kri in je **rekonvalescentom in malokrvnim** zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 8000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Ustanovljena leta 1800.

največja svečarska tvrdka

FR. ŠUPEVC

Ljubljana, Prešernova ul. 7.

Odlikovana na mnogih razstavah, kakor tudi v Rimu 1911 z veliko zlato kolajno in z grand-priksom

priporoča velečastiti duhovščini kakor tudi sl. občinstvu zajamčeno pristne

čebelno-voščene sveče

:: za cerkev, pogrebe in procesije ::

voščene zvitke, izborni med pitanec

ki se dobiva v steklenicah, škatljah :: in škatlih poljubne velikosti. ::

Za obilna naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postrežbo. 40

Razne stvari.

Padanje rojstev na Nemškem. Zadnjih 30 let se kaže na Nemškem redno in hitro padanje rojstev; ker je pa v isti meri in deloma še hitreje padala tudi številka smrti, je absolutno število rojstev nad absolutnim številom smrti redno rastlo — do leta 1900. Od tega leta dalje pa tudi presežek rojstev stalno pada. V dokaz nekaj številk: V naslednjih zaporednih petletjih je prišlo na vsakih 1000 prebivalcev povprečno: 1871—1875. leta 40.4 rojstev, 29.8 smrti in mrtvorojenih, 10.6 več rojstev nego smrti; 1876—1880 l. 40.6 rojenih, 27.5 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 13.1; 1881—1885. leta 38.4 rojenih, 27.2 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 11.2; leta 1886—1890. 37.9 rojenih, 25.7 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 12.2; 1891 do 1895. leta 37.5 rojenih, 24.5 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 13.0; 1896—1900. leta 37.1 rojenih, 22.4 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 14.7; 1901—1905. leta 35.4 rojenih, 21.0 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 14.4; 1906—1910. leta 32.6 rojenih, 18.5 umrlih in mrtvorojenih, presežek rojstev 14.1. Padanje je torej redno in rapidno in kakor se kaže, Nemci niso več daleč od Francozov. Stvar je začela Nemce in vlado resno skrbeti ter ugibajo, kako bi to fatalnost zajezili. Zanimivo je, da merodajni krogi (zdravniki) pripisujejo vzroke tega pojava v prvi vrsti umetnim pripomočkom proti potomstvu. V zvezi s tem je za katoličane posebno častno in tolažljivo dejstvo, da so v tistih nemških pokrajinah, kjer je katoliško prebivalstvo več ali manj v večini — najvišje številke rojstev, tako n. pr. v zapadni Prusiji, Poznanju, Westfalskem in Porenju. Uradna statistika je tudi dognala, da se povsodi ondi, kjer je začelo padati število ljudskošolskih otrok, vrši to padanje **skoro izključno na račun protestantovskih otrok, ne pa katoliških.**

Državne izkušnje na Kitajskem. Izkušnja, ki mlademu Kitajcu odpre pot v visoke državne službe, ni lahka reč. Od tisoč dijakov jo prestane komaj 5; toda tudi telesni napor je pri tem tako velik, da niso redki smrtni slučaji. Kandidata zapro v čisto majhno celico, kamor mu skozi majhno odprtino porinejo temo za nalogo. Puste ga brez vsakršnega okrepčila zaprtega 36 ur to je en dan in dve noči, da spiše svojo nalogo. To se ponavlja trikrat, tako da kandidat med skušnjo vsega vkup prebije 3 dni in šest noči brez jedi in počitka. Kljub vsemu temu, pa se za to strogo izkušnjo, ki se vrši vsako tretje leto v mestu Vučang, oglasi 12 do 15 000 dijakov. Z njimi vred pridejo tedaj v Vučang tudi cele množice raznih trgovcev in obrtnikov, ki bi radi kaj zaslužili. Za izkušnjo se postavi velikanska lopa, ki tvori zase celo majhno mesto. Na sredi stoji neke vrste stolp, vrhu katerega se dviga meč: znamenje discipline. Po slavnostnem otvoritvenem obredu se kandidatje uvrste v sprevod in korakajo v izpraševalno dvorano. Tu se prebero njihova imena in vsak kandidat dobi svojo številko, ki jo nosi tudi njegova celica, nakar se začne mukepolno delo za izkušnjo.

Ženske ljudskošolske ravnateljice na Norveškem. Mestni svet v Bergenu je sklenil, da se na ravnateljska mesta ljudskih šol dopuste tudi ženske, in sicer z enako plačo kakor možki.

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmerni ceni v manufakturni trgovini

2934

Ljubljana Pri Škofu zrav. škofije

Št. 61/pr.

Razpis službe.

315

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane razpisuje službo

magistratnega knjigovodskega praktikanta

z letnim adjutom 1200 K ter pravico do napredovanja po obstoječih določilih.

Posebne zahteve za podelitev te službe so:

1. dokazilo o vspešno dovršeni nižji gimnaziji, ali pa nižji realki.
2. dokazilo o vspešno napravljenem izpitu iz državnega računarstva.

Prednost se daje pri vsprejemu prosilcem, ki so dovršili višjo gimnazijo ali višjo realko z zrelostnim izpitom, ali pa kako javno trirazredno trgovsko šolo z dobrim vspehom.

Praktikantje se vsprejemajo tudi brez izpita iz državnega računarstva, morajo pa ta izpit popolniti najpozneje v teku enega leta po vzprejemu, sicer se jih sme iz službe odpustiti.

Z vsemi potrebnimi dokazili opremljene prošnje je vložiti najkasneje

do 20. februarja 1913

pri predsedstvu mestnega magistrata.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 28. januarja 1913.

Št. 2201.

Razglas.

316

Podpisani mestni magistrat je v smislu določb § 16 al. 2 lit. a. b. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano z dne 5. avgusta 1887, dež. zak. št. 22 ter dodatno k § 72 cestno-policijskega reda za Ljubljano iz ozirov na javni red in varnost pasantov prepovedal drsanje, sankanje in vožnjo s smučmi po vseh javnih cestah in trgih v mestu, osobito po grajskih in golovških brežinah, po Lattermannovem drevoredu, v Tivoliju (Rožniku) in v mestnem logu.

Hkrati se javno razglaša, da je za napravo javnega sankališča ali drsališča treba oblastvenega dovolila.

Sankanje je dovoljeno samo na obeh sankališčih poleg tivolskega hotela, drsanje pa na mestnem drsališču po Tivolijem, na drsališču nemškega drsališkega društva in na »Kernu«.

Vožnja s smučmi je dovoljena v obče v tivolskem gozdu (Rožniku), v mestnem logu in na Golovcu, toda samo izven urejenih sprehajališč ter s pridržkom, da se ne pokvari gozdnih in travniških kultur.

Mestna policijska straža ima nalog, da vsak tozadevni prestopek nemudoma ovadi in krivci bodo, v kolikor njih prestopek ne spada pod splošni kazenski zakon, kaznovani s policijskimi globami, odnosno z zaporno kaznijo

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 21. januarja 1913.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: Miha Moškerc.